

**ZAKON
O PREKOGRANIČNIM ENERGETSKIM INFRASTRUKTURNIM PROJEKTIMA***

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se postupak, uslovi i način realizacije prekograničnih energetskih infrastrukturnih projekata od posebnog značaja za Crnu Goru, prekogranična raspodjela troškova i podsticaji koji se dodjeljuju za ove projekte, kao i druga pitanja od značaja za realizaciju ovih projekata.

Prekogranični energetski infrastrukturni projekti

Član 2

Prekogranični energetski infrastrukturni projekti su projekti iz oblasti energetike koji povezuju ili imaju značajan prekogranični uticaj na energetske mreže dvije ili više država članica Evropske unije i/ili ugovornih strana Energetske zajednice, i koji doprinose integraciji tržišta, sigurnosti snabdijevanja i dekarbonizaciji energetskog sistema.

Projekti od posebnog značaja

Član 3

Projekti od posebnog značaja za Crnu Goru su projekti koji se nalaze na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili na Listi projekata od uzajamnog interesa koji utiču na sveukupni razvoj Crne Gore, regionalno i međunarodno povezivanje i uticaj, energetsku sigurnost, tržišnu i sistemsku integraciju, konkurenciju i efikasno funkcionisanje tržišta električne energije, kao i ostvarenje energetskih i klimatskih ciljeva, uključujući ublažavanje klimatskih promjena i klimatsku neutralnost, radi postizanja energetskih i klimatskih ciljeva, kao i klimatske neutralnosti.

Izuzete od primjene

Član 4

Ovaj zakon ne primjenjuje se na projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji su na osnovu potvrđenog međunarodnog ugovora započeti prije stupanja na snagu ovog zakona.

Supsidijerna primjena

Član 5

Na pitanja koja se odnose na prekogranične energetske infrastrukturne projekte od posebnog značaja za Crnu Goru, a koja nijesu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje obavljanje energetskih djelatnosti i zakona kojim se uređuje prekogranična razmjena električne energije i prirodnog gasa.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 6

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 7

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sledeća značenja:

- 1) **država članica** je država članica Evropske unije;
- 2) **energetska infrastruktura** je svaki objekat ili oprema koji je dio energetskog sistema Crne Gore ili povezuje taj sistem sa drugim energetskim sistemima, a nalazi se unutar Energetske zajednice ili Evropske unije;
- 3) **Energetska zajednica** je regionalna međunarodna organizacija osnovana Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice iz 2005. godine;
- 4) **prilagođavanje na klimatske promjene** proces kojim se obezbeđuje da se otpornost energetske infrastrukture na moguće negativne učinke klimatskih promjena postiže kroz procjenu osjetljivosti na klimatske promjene i rizike, uključujući i primjenu odgovarajućih mjera prilagođavanja;
- 5) **konkurentni projekti** su projekti koji se u potpunosti ili djelimično odnose na isti utvrđeni infrastrukturni nedostatak ili regionalnu infrastrukturnu potrebu;
- 6) **nacionalno regulatorno tijelo** je Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti;
- 7) **nadležni organ** je državni organ, organ državne uprave, državna agencija, javna ustanova, drugi organ ili organizacija koja je, prema nacionalnom zakonodavstvu, nadležna za izdavanje različitih dozvola i odobrenja u vezi sa planiranjem, projektovanjem i izgradnjom energetske infrastrukture;
- 8) **nadležno nacionalno regulatorno tijelo** je nadležno regulatorno tijelo ugovornih strana i/ili država članica koje su domaćin projekta i/ili na koje projekat ima značajan pozitivan uticaj;
- 9) **nosilac projekta** je:
 - operator prenosnog sistema (u daljem tekstu: OPS), operator distributivnog sistema (u daljem tekstu: ODS) ili drugi operator ili investitor koji realizuje projekat od interesa za Energetsku zajednicu ili projekat od uzajamnog interesa, ili
 - pravno lice, u slučaju više od jednog OPS, ODS, drugog operatera ili investitora, ili bilo koje njihove grupe, koje je ugovorom ovlašćeno da prihvati obaveze i finansijsku odgovornost u ime strana konkretnog ugovora;
- 10) **pametna elektroenergetska mreža** je elektroenergetska mreža koja omogućava ekonomsku integraciju i aktivnu kontrolu ponašanja i djelovanja svih priključenih korisnika, uključujući proizvođače, potrošače i kupce-proizvođače, kako bi se obezbijedio ekonomski efikasan i održiv elektroenergetski sistem sa niskim gubicima i visokim stepenom integracije obnovljivih izvora, sigurnosti snabdijevanja i bezbjednosti, i u kojoj mrežni operator može digitalno pratiti aktivnosti priključenih korisnika te informacione i komunikacione tehnologije za komunikaciju sa povezanim mrežnim operatorima, proizvođačima, objektima za skladištenje energije, kao i potrošačima ili kupcima-proizvođačima, radi prenosa i distribucije električne energije na održiv, isplativ i bezbjedan način;
- 11) **pametna gasna mreža** je gasna mreža koja primjenjuje, u skladu s potrebama potrošača i zahtjevima u pogledu kvalitete gasa, digitalna i inovativna rješenja za

ekonomsko efikasnu integraciju niskougljeničnih, a posebno gasova iz obnovljivih izvora, u cilju smanjenja ugljeničnog otiska povezane potrošnje gasa, povećanje udjela obnovljivih i niskougljeničnih gasova, kao i povezivanje sa drugim energetske nosiocima i sektorima, uključujući neophodne fizičke nadogradnje neophodne za funkcionisanje integracijske opreme i instalacija niskougljeničnih i posebno obnovljivih gasova;

- 12) **projekat** je jedan ili više vodova, cjevovoda, objekata, opreme ili instalacija koji pripadaju, jednoj od kategorija energetske infrastrukture;
- 13) **projekat od uzajamnog interesa** je projekat koji Evropska unija promoviše u saradnji sa Crnom Gorom, na osnovu pisama podrške Vladi Crne Gore ili drugih neobavezujućih sporazuma, a koji se nalazi na Listi projekata od uzajamnog interesa;
- 14) **projekat od interesa za Energetsku zajednicu** je projekat neophodan za implementaciju energetske infrastrukture, a koji se nalazi na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu;
- 15) **puštanje u rad** je proces puštanja projekta u funkciju nakon što je izgrađen;
- 16) **radovi** su kupovina, nabavka i upotreba sastavnih djelova, sistema i usluga, uključujući softver, izradu nacrt, prenamjena, izvođenje građevinskih radova i montažu u okviru projekta, prihvatanje tehničkih uslova montaže i početak sprovođenja projekta;
- 17) **studije** su aktivnosti u vezi analize i pripreme sprovođenja projekta (pripremne studije, studije izvodljivosti, evaluacione studije, studije ispitivanja i studije validacije i slično), uključujući softver, i sve ostale mjere tehničke podrške, kao i prethodne aktivnosti definisanja i razvoja projekta i odlučivanja o njegovom finansiranju ;
- 18) **ugovorna strana** je strana ugovornica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice;
- 19) **namjenska vodonična** infrastruktura je infrastruktura spremna za stacioniranje čistog vodonika bez potrebe za dodatnim adaptacijama, uključujući mreže gasovoda ili skladišne kapacitete koji su novoizgrađeni;
- 20) **Lista projekata od interesa za Energetsku zajednicu** je lista u kojoj su uključeni projekti od interesa za Energetsku zajednicu, a koju odobrava Ministarski savjet Energetske zajednice;
- 21) **Lista projekata od uzajamnog interesa** je lista u koju su uključeni projekti od uzajamnog interesa, a koju odobrava Evropska komisija;
- 22) **eksternalije** su indirektni efekti projekta, koji se u vidu troškova ili koristi prelivaju na ugovorne strane ili države članice u kojima se ne realizuje projekat od interesa za Energetsku zajednicu ili projekat uzajamnog interesa, bez novčane ili neke druge nadokande.

II. PROJEKTI OD INTERESA ZA ENERGETSKU ZAJEDNICU I PROJEKTI OD UZAJAMNOG INTERESA

Grupe za projekte Član 8

Organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo), Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) i OPS dužni su da predlože članove grupa koje osniva Energetska zajednica za izbor projekata od interesa za Energetsku zajednicu (u daljem tekstu: grupa).

Ministarstvo, Agencija i OPS dužni su da po pozivu, učestvuju, na saslušanjima, konsultacijama i drugim sastancima grupa koje organizuje Evropske unije za izbor projekata od uzajamnog interesa.

Odobrenje

Član 9

Nosilac projekta podnosi pojedinačni predlog za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, Sekretarijatu Energetske zajednice, nakon objavljivanja poziva za nominaciju projekata.

O podnošenju predloga iz stava 1 ovog člana nosilac projekta obavještava Ministarstvo, u roku od osam dana od dana podnošenja tog predloga Energetskoj zajednici.

Radi realizacije projekta od uzajamnog interesa nosilac projekta podnosi obavještenje Ministarstvu o predlogu projekta za nominaciju na Listu projekata od uzajamnog interesa.

Ministarstvo dostavlja Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) predlog iz stava 3 ovog člana radi davanja saglasnosti za nominovanje projekta od uzajamnog interesa.

Nakon pribavljane saglasnosti iz stava 4 ovog člana, nosilac projekta podnosi pojedinačni predlog za projekat od uzajamnog interesa koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetski sistem Crne Gore, Evropskoj komisiji.

Planiranje projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekti od uzajamnog interesa

Član 10

Projekti od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekti od uzajamnog interesa koji se odnose na teritoriju Crne Gore ili bitno utiču na energetski sistem Crne Gore i koji pripadaju kategorijama iz člana 12 stav 1 tačka 1 podtač. a-d i f ovog zakona moraju biti uključeni u desetogodišnji plan razvoja prenosnog sistema električne energije koji OPS dostavlja Agenciji u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti, kao i u regionalne investicione planove koje sačinjava OPS zajedno sa drugim OPS-ovima u okviru Evropske mreže operatora prenosnog sistema za električnu energiju u skladu sa zakonom kojim se uređuje prekogranična razmjena električne energije i prirodnog gasa i imaće najveći mogući prioritet u okviru tih planova.

OPS može da uključi konkurentne projekte od interesa za Energetsku zajednicu, osim projekata koji se odnose na pametne elektro energetske mreže, i projekte koji nijesu dovoljno pripremljeni i spremni za realizaciju za pružanje specifične analize troškova i koristi, u relevantne regionalne investicione planove, nacionalne desetogodišnje planove razvoja prenosnog sistema električne energije i druge nacionalne infrastrukturne planove, prema potrebi, kao projekte koji se razmatraju.

Prioritetne kategorije energetske infrastrukture, koridori i oblasti

Član 11

Da bi se pojedinačni predlog za projekat od interesa za Energetsku zajednicu koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetski sistem Crne Gore nominovao za Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu ili Listu projekata od uzajamnog

interesa neophodno je da pripada jednoj ili više od sljedećih prioriternih kategorija transevropske energetske infrastrukture, i to:

- 1) prioritetni elektroenergetski koridori;
- 2) mediteranski morski koridori;
- 3) prioritetne vodonične interkonekcije i elektrolizere;
- 4) prioritetne tematske oblasti, koje uključuju uvođenje pametnih elektroenergetskih mreža, prekograničnih mreža ugljen-dioksida i pametnih gasnih mreža.

Bliže prioritetne kategorije transevropske energetske infrastrukture iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Kategorije energetske infrastrukture

Član 12

Da bi se pojedinačni predlog za projekat od interesa za Energetsku zajednicu koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetski sistem Crne Gore nominovao za Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu neophodno je da pripada jednoj ili više od sljedećih kategorija energetske infrastrukture za:

- 1) električnu energiju, i to:
 - a) nadzemni dalekovodi naponskog nivoa 220 kV ili više i podzemni i podmorski energetski kablovi naponskog nivoa od 150 kV ili više;
 - b) energetska infrastruktura za omogućavanje prenosa električne energije proizvedene iz ofšor elektrana koje koriste obnovljive izvore energije;
 - c) objekti za skladištenje energije koji su direktno priključeni na prenosni sistem 110 kV ili više;
 - d) svaku opremu ili instalaciju koja je neophodna da bi sistemi iz podtačaka a, b i c funkcionisali sigurno, bezbjedno i efikasno, uključujući sisteme zaštite, nadzora i kontrole na svim naponskim nivoima i trafostanicama;
 - e) pametne elektro energetske mreže;
 - f) ofšor mreže za obnovljivu energiju;
- 2) pametne gasne mreže opremu ili instalacije koje imaju za cilj da omoguće i olakšaju integraciju većeg broja niskougljeničnih i posebno obnovljivih gasova, uključujući biometan ili vodonik, u gasnu mrežu;
- 3) vodonik, i to:
 - a) cjevovodi za transport;
 - b) objekti za skladištenje;
 - c) objekte za prijem, skladištenje i ponovnu gasifikaciju ili dekompresiju za tečni vodonik ili vodonik;
 - d) svaku opremu ili instalaciju koja je neophodna za bezbjedno, sigurno i efikasno funkcionisanje sistema vodonika ili za omogućavanje dvosmjernog kapaciteta, uključujući kompresorske stanice;
 - e) svaku opremu ili instalaciju koja omogućava upotrebu vodonika ili goriva dobijenih vodonikom u transportnom sektoru;
- 4) elektrolizu, i to:
 - a) elektrolizere koji:
 - imaju kapacitet od najmanje 50 MW, obezbijeden od strane jednog elektrolizera ili više elektrolizera koji čine jedan, koordinisani projekat;

- proizvodnja je u skladu sa zahtjevom za uštedu emisija gasova staklene bašte životnog ciklusa od 70% u odnosu na komparator fosilnih goriva od 94 g CO₂ek/MJ; i
- imaju funkciju vezanu za mrežu, posebno u pogledu ukupne fleksibilnosti sistema i ukupne efikasnosti sistema električne energije i vodoničnih mreža;
- b) prateću opremu, uključujući cjevovodno povezivanje na mrežu;
- 5) ugljen-dioksid:
 - a) namjenske cjevovode, osim uzvodne mreže cjevovoda, koji se koriste za transport ugljen-dioksida iz više izvora;
 - b) fiksni objekti za tečnost, privremeno skladištenje i pretvarače ugljen-dioksida;
 - c) površinska postrojenja i postrojenja za ubrizgavanje povezana sa infrastrukturuom unutar geološke formacije koja se koristi za trajno geološko skladištenje ugljen-dioksida;
 - d) svaku opremu ili instalaciju koja je bitna za ispravno, sigurno i efikasno funkcionisanje predmetnog sistema, uključujući sisteme zaštite, nadzora i kontrole.

Da bi se pojedinačni predlog za projekat od uzajamnog interesa koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetske sistem Crne Gore nominovao za Listu projekata od uzajamnog interesa neophodno je da pripada jednoj ili više kategorija energetske infrastrukture za:

- 1) električnu energiju,
 - a) nadzemni dalekovodi naponskog nivoa 220 kV ili više i podzemni i podmorski energetske kablovi naponskog nivoa od 150 kV ili više ;
 - b) offshore mreže za obnovljivu energiju;
 - 2) vodonik: cjevovodi za transport;
 - 3) ugljen-dioksid:
 - a) namjenske cjevovode, osim uzvodne mreže cjevovoda, koji se koriste za transport ugljen-dioksida iz više izvora;
 - b) površinske objekte i postrojenja za ubrizgavanje povezane sa infrastrukturuom unutar geološke formacije koja se koristi za trajno geološko skladištenje ugljen-dioksida.
- Bliže kategorije energetske infrastrukture iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

III. SAVJET ZA ENERGETSKE PROJEKTE

Nadležno nacionalno tijelo

Član 13

Radi realizacije projekta od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata od uzajamnog interesa Vlada obrazuje Savjet za energetske projekte (u daljem tekstu: Savjet).

Savjet ima predsjednika i šest članova.

Predsjednik Savjeta je starješina organa državne uprave nadležan za poslove energetike.

Članovi Savjeta su: starješina organa državne uprave za poslove ekonomije, starješina organa državne uprave za poslove finansija, starješina organa državne uprave za poslove prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, starješina organa državne uprave nadležan za evropske poslove, starješina organa državne uprave nadležan za poslove ekologije i održivog razvoja i starješina organa državne uprave nadležan za poslove regionalnog razvoja.

Savjet donosi odluke većinom glasova od ukupnog broja članova.
Sredstva za rad Savjeta obezbjeđuju se iz budžetskih sredstava Ministarstva.
Zadaci Savjeta su da:

1) koordinira u toku postupka donošenja odluka koje su potrebne za realizaciju projekta od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata od uzajamnog interesa koji se odnose na teritoriju Crne Gore ili bitno utiču na energetski sistem Crne Gore;

2) prati učešće javnosti prilikom sprovođenja javne rasprave za projekte od interesa za Energetsku zajednicu koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetski sistem Crne Gore, u skladu sa propisom kojim se uređuje način sprovođenja javne rasprave za projekte od interesa za Energetsku zajednicu koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetski sistem Crne Gore i konsultacijama sa nosiocem projekta;

3) prati donošenje odluka nadležnih organa koje su potrebne za realizaciju projekata od interesa za Energetsku zajednicu koji se odnosi na teritoriju Crne Gore ili bitno utiče na energetski sistem Crne Gore, u konsultaciji sa nosiocem projekta i drugim nadležnim organima;

4) sarađuje sa drugim nadležnim organima, nadležnim organima ugovornih strana Energetske zajednice i država članica Evropske unije, kao i sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, prilikom donošenja zajedničkih odluka i obezbjeđivanja efikasne i efektivne saradnje i komunikacije u cilju razmjene dobrih praksi;

5) sarađuje sa nadležnim organima ugovornih strana i/ili država članica, u slučaju zajedničkog projekta koji pripada jednoj od prioriternih obalskih energetskih koridora, radi imenovanja, za svaki konkretni projekat, jedinstvene kontakt tačke za nosioce projekta, u cilju razmjene informacija i ubrzanja postupka donošenja potrebnih odluka i dozvola;

6) procjenjuje, u saradnji sa nadležnim organima, koje su mjere potrebne da bi se pojednostavile procedure strateške procjene uticaja na životne sredine i obezbjeđuje njihovu primjenu, o čemu obavještava Sekretarijat Energetske zajednice;

7) sarađuje sa drugim nadležnim organima, uključujući organe nadležne za zaštitu životne sredine, u vezi sa obimom, sadržajem i nivoom detaljnosti izvještaja i dokumentacije koju podnosi nosilac projekta;

8) sarađuje sa nadležnim organima drugih država u vezi sa prekograničnim uticajima na životnu sredinu radi sprovođenja zajedničkih postupaka procjene uticaja na životnu sredinu, u skladu sa zakonom;

9) razmatra sve izvještaje i druga dokumenta, koje podnosi nosilac projekta ili drugo lice;

10) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i Poslovnikom o radu Savjeta.

Savjet može, radi efikasnijeg i kvalitetnijeg obavljanja zadataka iz stava 7 ovog člana, obrazovati radne timove i angažovati eksperte za određene oblasti.

Organi državne uprave, organi uprave, organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave, kao i drugi subjekti dužni su da na zahtjev Savjeta dostave podatke, objašnjenja i izvještaje potrebne za realizaciju zadataka Savjeta.

Savjet donosi Poslovnik o radu kojim se uređuje način rada Savjeta, kao i druga pitanja od značaja za rad Savjeta.

Kontakt tačka

Član 14

Ministarstvo je kontakt tačka nosiocima projekta u postupku donošenja odluke.

Dužnosti nosioca projekta

Član 15

Nosilac projekta je dužan da:

- 1) dostavi, u pisanoj formi, obavještenje o projektu Savjetu, uključujući razumno detaljan prikaz projekta;
- 2) obezbjeđuje finansijska sredstva za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i /ili projekte od uzajamnog interesa;
- 3) izradi plan implementacije projekta od interesa za Energetsku zajednicu i /ili projekte od uzajamnog interesa u skladu sa članom 24 ovog zakona;
- 4) podnese godišnji izvještaj Savjetu do 31. decembra tekuće godine;
- 5) sarađuje sa Savjetom, Agencijom, organima Energetske zajednice i svim zainteresovanim stranama;
- 6) izradi i dostavi Savjetu koncept učešća javnosti u skladu sa članom 28 ovog zakona;
- 7) uspostavlja i redovno ažurira posebne internet stranice projekta od interesa za Energetsku zajednicu i /ili projekta od uzajamnog interesa, koje su povezane sa internet stranicama Energetske zajednice i/ili Evropske komisije, uključujući, prema potrebi, i druga sredstva javnog informisanja;
- 8) objavi sve relevantne informacije o projektima;
- 9) objavi i dostavi Savjetu detaljan izvještaj o realizaciji javnih konsultacija u vezi sa prihvatanjem ili odbijanjem izloženih mišljenja, uz prikaz izmjena u vezi sa lokacijom, trasom ili dizajnom projekta;
- 10) pripremi i dostavi Savjetu izvještaj koji sadrži aktivnosti vezane za učešće javnosti prije podnošenja zahtjeva, uključujući aktivnosti sprovedene prije početka postupka, odnosno donošenja dozvola;
- 11) obavještava Savjet redovno, a najmanje jednom godišnje do puštanja projekta u rad, u slučaju da samostalno ili zajedno sa drugim nosiocima projekta ima obavezu podnošenja zahtjeva za investiranje, svim nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima o napretku projekta, kao i o identifikaciji troškova i uticaja povezanih sa projektom.

Saradnja sa koordinatorom

Član 16

U slučaju da organi Energetske zajednice imenuju koordinatora za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, Savjet, Agencija, organi državne uprave, organi uprave, organi lokalne samouprave, nosioci projekta, uključujući i druga zainteresovana lica, dužni su da sarađuju sa koordinatorima.

IV. POSTUPAK

Postupak donošenja dozvola

Član 17

Kada se projekat od interesa za Energetsku zajednicu, odnosno projekat od uzajamnog interesa nađe na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu, odnosno na Listi projekata od uzajamnog interesa pokreće se postupak donošenja

dozvola koji se sastoji od procedure prije postupka donošenja dozvola, prethodne procedure i glavne procedure.

Procedura prije postupka donošenja dozvola

Član 18

Nosilac projekta, u pisanoj formi, dostavlja Savjetu obavještenje o projektu uključujući detaljni prikaz projekta.

U roku od tri mjeseca od prijema obavještenja, Savjet će:

- 1) prihvatiti obavještenje iz stava 1 ovog člana,
- 2) odbiti obavještenje iz stava 1 ovog člana, ako smatra da projekat nije spreman da uđe u postupak donošenja dozvola.

U slučaju odbijanja obavještenja, Savjet će u svojoj odluci navesti razloge odbijanja obavještenja.

Prethodna procedura

Član 19

U slučaju dvije ili više ugovornih strana i/ili država članica postupak donošenja dozvola počinje teći danom prihvatanja posljednjeg obavještenja od strane nadležnog organa, odnosno tijela druge države.

Prethodna procedura obuhvata period od početka postupka donošenja dozvola do trenutka prihvatanja podnijetog zahtjeva od strane Savjeta.

Procedura iz stava 2 ovog člana može trajati najduže 24 mjeseca.

Savjet je dužan da u najkraćem roku, a najkasnije u roku od šest mjeseci od dana prihvatanja obavještenja iz člana 18 stav 1 ovog zakona od strane nosioca projekta, u saradnji sa drugim nadležnim organima, odnosno tijelima, odredi koje izvještaje i dokumentaciju je nosilac projekta dužan da dostavi.

Savjet može da od nosioca projekta zahtijeva dostavljanje i drugih potrebnih informacija.

Savjet će, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja informacija iz stava 5 ovog člana, prihvatiti na razmatranje zahtjev u pisanoj formi ili u elektronskom obliku, čime počinje glavna procedura.

Savjet je dužan da u saradnji sa nadležnim organima, drugim nadležnim tijelima i nosiocem projekta, utvrdi detaljan plan izdavanja potrebnih dozvola u skladu sa zakonom.

Prethodna procedura, po potrebi, može da uključi dostavljanje: izvještaja u vezi zaštite životne sredine od strane nosioca projekta u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita životne sredine i procjenu klimatskih rizika i mjera prilagođavanja klimatskim promjenama za projekat, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita od negativnih uticaja klimatskih promjena.

Od trenutka prihvatanja obavještenja od strane Savjeta, počinje prethodna procedura koja traje do prihvatanja zahtjeva za donošenje odluke koji označava početak postupka donošenja potrebnih dozvola.

Bliži sadržaj potrebne dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Glavna procedura

Član 20

Nosilac projekta je dužan da dostavi uredan, potpun i razumljiv zahtjev za donošenje odluke (u daljem tekstu: zahtjev). Glavna procedura obuhvata period od datuma prihvatanja podnijetog zahtjeva od strane Savjeta do donošenja odluke.

Odluku iz stava 1 ovog člana donosi Vlada, na predlog Savjeta.

Postupak donošenja odluke iz stava 1 ovog člana može trajati najduže 18 mjeseci.

Rokovi

Član 21

Postupak donošenja dozvola ne može trajati duže od 42 mjeseca.

U slučaju da Savjet procijeni da postupak donošenja dozvola neće biti završen u roku iz stava 1 ovog člana, može da prije njegovog isteka, produži rok za najviše devet mjeseci.

U slučaju vanrednih okolnosti rok iz stava 2 ovog člana može se ponovo produžiti.

O razlozima kašnjenja, u slučajevima iz st. 2 i 3 ovog člana, Savjet je dužan da obavijesti grupe iz člana 8 ovog zakona.

Rokovi iz st. 1 do 3 ovog člana ne odnose se na obaveze koje proizilaze iz Sporazuma o osnivanju Energetske zajednice i međunarodnog prava, kao ni na upravni spor i pravna sredstva pred sudom ili arbitražom.

U slučaju da se određivanje trase ili lokacije u ugovornim stranama i/ili državama članicama, koje se preduzima isključivo za posebne potrebe planiranog projekta, uključujući planiranje specifičnih koridora za mrežnu infrastrukturu, ne mogu sprovesti u postupku donošenja odluke, odluka se donosi u roku od šest mjeseci, od datuma podnošenja potpune dokumentacije od strane nosioca projekta.

U slučaju iz stava 6 ovog člana, ukupno trajanje postupka izdavanja dozvole iz stava 1 ovog člana smanjuje se na šest mjeseci, osim u izuzetnim okolnostima.

Važeće studije, dozvole ili odobrenja

Član 22

Savjet je dužan da, u postupku donošenja dozvola, uzme u obzir sve važeće relevantne studije, dozvole ili odobrenja izdata za projekte i neće tražiti ponavljanje pribavljenih studija, dozvola ili odobrenja.

Uputstvo o procedurama

Član 23

Procedure za praćenje i realizaciju projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa, način saradnje Savjeta sa drugim nadležnim organima državne uprave, organima uprave, nadležnim organima lokalne samouprave i nadležnim organima lokalne uprave, nadležnim organima ugovornih strana i država članica, kao i sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, bliži način sprovođenja javne rasprave za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji se realizuju na teritoriji Crne Gore, druga pitanja od značaja u postupku donošenja odluka i izdavanja dozvola u skladu sa zakonom i druga pitanja od značaja za realizaciju projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa, propisuje Ministarstvo.

Implementacija projekta

Član 24

Nosilac projekta izrađuje plan implementacije projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa, uključujući vremenski raspored za:

- 1) studije izvodljivosti i projektne studije, uključujući, u pogledu prilagođavanja na klimatske promjene, u skladu sa zakonom i propisima kojima se uređuje zaštita životne sredine i principom „ne nanošenja značajne štete“;
- 2) saglasnost Agencije na plan iz člana 10 ovog zakona i druge planove u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti ili drugog nadležnog organa;
- 3) izgradnju i puštanje u rad projekta;
- 4) postupak izdavanja dozvola iz člana 18 ovog zakona.

OPS, ODS ili drugi operatori dužni su da sarađuju radi podrške razvoju projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata od uzajamnog interesa na svom području.

Praćenje projekta

Član 25

Nosilac projekta je dužan da Savjetu dostavi godišnji izvještaj za svaki pojedinačni projekat do 31. decembra tekuće godine, počevši od godine nakon uključivanja projekta na Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Listu projekata od uzajamnog interesa.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana naročito sadrži podatke o:

- 1) postignutom napretku razvoja, izgradnji i puštanju u rad projekta, posebno u vezi postupka donošenja dozvola i konsultacija, usklađenosti sa zakonom kojim se uređuje i propisima kojima se uređuje zaštita životne sredine i principom da projekat „ne pravi značajnu štetu“ životnoj sredini i preduzetim mjerama za prilagođavanja na klimatske promjene;
- 2) kašnjenjima u odnosu na plan implementacije, razloge kašnjenja, kao i drugim pojedinostima ;
- 3) revidiranom planu za prevazilaženje kašnjenja, ako je potrebno.

Savjet podnosi Regulatornom odboru Energetske zajednice, odnosno Agencije za saradnju energetskih regulatora Evropske unije (u daljem tekstu:ACER), kao i relevantnoj grupi izvještaj dopunjen informacijama o napretku i, prema potrebi, o kašnjenjima u realizaciji projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekata od uzajamnog interesa koji se nalaze na njihovom području u vezi sa postupkom donošenja dozvola, kao i o razlozima kašnjenja, do 28. februara tekuće godine nakon godine u kojoj nosilac projekta treba da podnese izvještaj iz stava 1 ovog člana.

Doprinos Savjeta i/ili drugog nadležnog organa u vezi sa izvještajem iz st. 1 i 2 ovog člana mora da bude jasno naznačen kao takav i sastavljen bez modifikacije teksta koji su unijeti od strane nosioca projekta.

Ako Sekretarijat Energetske zajednice ili ACER zatraže dodatne informacije u vezi sa projektom od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projektom od uzajamnog interesa, Savjet je dužan da dostavi tražene informacije u roku koji je određen u zahtjevu.

Mjere u slučaju kašnjenja realizacije projekta

Član 26

U slučaju kašnjenja puštanja u rad projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa u odnosu na plan

implementacije, osim u slučaju nepredviđenog ili neizbježnog događaja koji je van kontrole nosioca projekta, primjenjuju se sljedeće mjere:

- 1) nosilac projekta će, u roku od 24 mjeseca od dana puštanja u rad navedenog u planu implementacije, izabrati treću stranu koja će financirati ili izgraditi cijeli ili dio projekta;
- 2) ako treća strana nije izabrana u skladu sa tačkom 1 ovog stava, u roku od dva mjeseca od isteka roka iz tačke 1 ovog stava, Vlada će imenovati treću stranu za finansiranje ili izgradnju projekta, a nosilac projekta je dužan da je prihvati;
- 3) ako kašnjenje u odnosu na dan puštanja u rad iz plana implementacije prelazi 26 mjeseci, Savjet će obavijestiti Sekretarijat Energetske zajednice i/ili Evropsku komisiju, koji mogu da raspišu poziv za podnošenje predloga za izgradnju projekta u skladu sa dogovorenim rokom vremena koji je otvoren svakoj trećoj strani koja može da bude nosilac projekta;
- 4) kada se primjenjuju mjere iz tač. 2 ili 3 ovog stava, operator sistema na čijem se području nalazi investicija dužan je da izvršiocima, odnosno investitorima ili trećoj strani pruži sve informacije potrebne za realizaciju investicije, priključi nove objekte na prenosnu mrežu ili, prema potrebi, mrežu za distribuciju, uključujući, u granicama mogućeg, najbolje postupanje radi realizacije investicije, kao i siguran, pouzdan i efikasan rad i održavanje projekta sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

Uklanjanje projekta sa Liste

Član 27

Nosilac projekta gubi sva prava i obaveze u vezi sa statusom projekta od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekta od uzajamnog interesa u slučaju uklanjanja sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na projekte čiji je zahtjev i dokumentaciju prihvatio Savjet na razmatranje, osim ako je projekat uklonjen sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa, zbog netačnih informacija.

Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na finansijsku pomoć koja je odobrena za projekat prije njegovog uklanjanja sa Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Liste projekata od uzajamnog interesa.

Učešće javnosti

Član 28

Za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji se realizuju na teritoriji Crne Gore i jedne ili više ugovornih strana i/ ili država članica sprovodi se javna rasprava, uz obezbjeđivanje transparentnosti, informisanja i učešća zainteresovane javnosti u svim fazama njihove pripreme, odobravanja i realizacije.

Nosilac projekta je dužan da, u roku od tri mjeseca prijepočetka postupka donošenja odluka i izdavanja dozvola, izradi i dostavi Savjetu obavještenje o načinu sprovođenja javne rasprave.

Savjet može da da odobrenje ili da zahtijeva izmjene ili dopune obavještenja iz stava 2 ovog člana u roku od tri mjeseca od prijema koncepta, vodeći računa o načinu učestvovanja javnosti prije početka postupka donošenja odluka i izdavanja dozvola.

Nosilac projekta je dužan, u slučaju da namjerava značajno da izmijeni način sprovođenja javne rasprave obavijestiti Savjet.

U slučaju iz stava 4 ovog člana Savjet može tražiti izmjene ili dopune obavještenja.

Savjet sprovodi najmanje jednu javnu raspravu prije nego što nosilac projekta podnese Savjetu zahtjev i dokumentaciju iz člana 19 stav 1 ovog zakona.

Javna rasprava iz stava 6 ovog člana ne utiče na bilo koju javnu raspravu koja se sprovodi nakon podnošenja zahtjeva i dokumentacije iz člana 19 stav 1 ovog zakona Savjetu.

U toku trajanja javne rasprave zainteresovane strane se informišu o projektu u ranoj fazi, identifikaciji najprikladnije lokacije, trase ili tehnologije, uključujući razmatranje klimatskih rizika i mjera prilagođavanja klimatskim promjenama za projekat, sve uticaje i druga pitanja od značaja za realizaciju projekta.

Za prekogranične projekte koji uključuju dvije ili više ugovorenih strana i/ili država članica, javne rasprave sprovedene u skladu sa stavom 6 ovog člana biće održane u svakoj od zainteresovanih ugovornih strana i/ili država članica, u trajanju od najviše dva mjeseca od dana početka prve javne rasprave.

Za projekte koji mogu imati značajan prekogranični uticaj u jednoj ili više ugovornih strana i/ili država članica, a koji će vjerovatno imati značajan uticaj na životnu sredinu u drugoj ugovornoj strani i/ili državi članici, ili kada to zatraži ugovorna strana Ugovora o osnivanju Energetske zajednice i/ili država članica koja će biti značajno pogođena, i ako je primjenljiva Konvencija o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu, relevantne informacije biće dostupne nadležnim organima ugovornih strana i/ili državama članicama.

V. PODSTICAJI I TROŠKOVI

Podsticaji

Član 29

Ako se nosilac projekta pri razvoju, radu ili održavanju projekta od zajedničkog interesa i/ili projekta od uzajamnog interesa za koji Agencija daje saglasnost u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti, suočava sa rizicima većima od uobičajenih rizika za uporedivi infrastrukturni projekt, Agencija može na njegov zahtjev donijeti odluku o dodijeljivanju podsticaja za taj projekat, u skladu sa metodologijom iz stava 9 ovog člana i zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se investicioni plan, dokumentacija i analize rizika, u skladu sa metodologijom iz stava 9 ovog člana.

Odluka Agencije o podsticajima iz stava 1 ovog člana donosi se na osnovu zahtjeva nosioca projekta, uz obavezno dostavljanje potrebne dokumentacije i analize rizika.

Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se u slučaju ako je projekat od zajedničkog interesa i/ili projekat od uzajamnog interesa dobio izuzeće za novu infrastrukturu u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetskih djelatnosti i zakonom kojim se uređuje prekogranična razmjena električne energije i prirodnog gasa.

Prilikom odlučivanja o zahtjevu iz stava 1 ovog člana, Agencija uzima u obzir rezultate analize troškova i koristi, koje je nosilac projekta izradio u skladu sa metodologijom iz člana 30 st. 1 i 2 ovog zakona a posebno pozitivne spoljne uticaje projekta na regionalnom nivou ili nivou Evropske unije.

Agencija je dužna da analizira posebne rizike sa kojima se suočava nosilac projekta, preduzete mjere ublažavanja rizika i razloge za profil rizika imajući u vidu neto pozitivan učinak projekta u poređenju sa manje rizičnom alternativom, u skladu sa metodologijom iz stava 9 ovog člana.

Prihvatljivi rizici posebno uključuju rizike koji se odnose na nove tehnologije prenosa na kopnu i moru, rizike koji se odnose na nedovoljnu nadoknadu troškova i razvojne rizike.

Odluka o dodjeljivanju podsticaja uzima u obzir specifičnu prirodu nastalog rizika i može dati podsticaje koji obuhvataju jednu ili više od sledećih mjera:

- 1) anticipativno ulaganje;
- 2) priznavanje efikasno nastalih troškova prije puštanja projekta u rad;
- 3) obezbjeđivanje dodatnog povrata na sredstva uložena za projekat;
- 4) sve druge potrebne mjere.

Agencija utvrđuje i dostavlja Regulatornom odboru Energetske zajednice metodologiju i kriterijume koji se koriste za procjenu ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i većih rizika povezanih sa tim projektima.

Metodologija i kriterijumi iz stava 9 ovog člana posebno uključuju rizike koji nastaju i odnose se na projekte za energetske infrastrukturu iz člana 12 stav 1 tačka 1 podtačka 2 ovog zakona, druge projekte i offshore mreže za obnovljivu energiju i projekti koji, iako imaju niske kapitalne troškove, imaju značajni operativni rashod.

Prilikom izrade Metodologije i kriterijuma iz istava 9 ovog člana, Agencija uzima u obzir smjernice o dobrim praksama za tretman investicionih zahtjeva koji uključuju i zahtjeve za alokaciju troškova sa prekograničnim uticajem koje donosi ACER.

U slučaju da mjere iz st. 5, 7 i 10 ovog člana nijesu dovoljne da obezbijede blagovremenu primjenu projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa, primjenjivaće se smjernice o podsticajima koje izdaje Evropska komisija.

Troškovi i koristi **Član 30**

Metodologija za sektorsku harmonizovanu analizu troškova i koristi energetskog sistema, koju su usvojili ENTSO za električnu energiju (u daljem tekstu: ENTSO-E) i ENTSO za gas (u daljem tekstu: ENTSG) primjenjivaće se za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji spadaju u kategorije iz člana 12 stav 1 tačka 1 podtač. a, b, d i f i tačka 3 ovog zakona.

Za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa koji spadaju u kategorije energetske infrastrukture iz člana 12 stav 1 tačka 1 podtač. c i e i tač. 2, 4 i 5 ovog zakona primjenjivaće se metodologije Evropske komisije.

Agencija, u saradnji sa nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima, unutar Regulatornog odbora Energetske zajednice, učestvuje u utvrđivanju i objavljivanju niza pokazatelja i odgovarajućih referentnih vrijednosti radi poređenja jediničnih investicionih troškova za uporedive infrastrukturne projekte za svaku od kategorija iz člana 11 ovog zakona.

Nosilac projekta dužan je da dostavi tražene podatke Agenciji i Regulatornom odboru Energetske zajednice.

Nosilac projekta može da koristi referentne vrijednosti koje je objavio Regulatorni odbor Energetske zajednice za analize troškova i koristi specifične za projekte.

Agencija, ako to moguće u kontekstu regionalne saradnje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti, zajedno sa drugim nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima, provjerava dosljednu primjenu kriterijuma i metodologije za analizu troškova i koristi i procjenjuje njihov prekogranični značaj u okviru svojih aktivnosti u grupi za projekte iz člana 8 stav 1 ovog zakona.

Agencija, u saradnji sa nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima, na zahtjev, dostavlja procjene iz stava 6 ovog člana nadležnoj grupi za projekte iz člana 8 stav 1 ovog zakona.

Investicije sa prekograničnim uticajima i alokacijom troškova

Član 31

Opravedani investicioni troškovi, koji ne uključuju troškove održavanja, a koji su povezani sa projektom od interesa za Energetsku zajednicu ili projektom od uzajamnog interesa iz oblasti energetske infrastrukture iz člana 12 stav 1, tačka 1 podtač. a, b, c, d i f i tačka 3 ovog zakona, a koji se odnose na dio projekta na teritoriji Crne Gore, biće pokriveni od strane korisnika sistema kroz cijene za korišćenje sistema u Crnoj Gori utvrđene u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti, u dijelu u kojem nijesu pokriveni naknadama za upravljanje zagušenjima ili drugim naknadama.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako je za projekat od interesa za Energetsku zajednicu ili projekat od uzajamnog interesa iz oblasti energetske infrastrukture iz člana 12 stav 1, tačka 1 podtač. a,b,c,d i f i tačka 3 ovog zakona koji se realizuju na teritoriji Crne Gore donijeta odluka iz člana 33, odnosno iz člana 35 ovog zakona, opravdani investicioni troškovi iz stava 1 ovog člana, koji ne uključuju troškove održavanja biće pokriveni i od strane relevantnih operatora prenosnih sistema ili nosilaca projekata prenosne infrastrukture ugovornih strana i/ili država članica Evropske unije, kojima projekat obezbeđuje neto pozitivan efekat.

Opravedani investicioni troškovi koji ne uključuju troškove održavanja, a povezani su sa projektom od interesa za Energetsku zajednicu ili projektom od uzajamnog interesa iz člana 12 stav 1, tačka 1 podtač. a,b,c,d,i f i tačka 3 ovog zakona i odnose se na dio projekta koji se ne realizuje na teritoriji Crne Gore, biće pokriveni od strane relevantnih operatora prenosnih sistema ili nosilaca projekata prenosne infrastrukture ugovornih strana i/ili država članica Evropske unije, kojima projekat obezbjeđuje neto pozitivan efekat, u skladu sa odlukom iz člana 33, odnosno člana 35 ovog zakona.

Troškovi iz stava 3 ovog člana, u mjeri u kojoj nijesu pokriveni prihodima od zagušenja ili drugim naknadama, snose korisnici sistema kroz cijene za korišćenje sistema utvrđene u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti, u dijelu koji pripada Crnoj Gori, u skladu sa odlukom iz člana 33, odnosno člana 35 ovog zakona.

Odredbe st. 1, 2, i 3 ovog člana primjenjuju se na projekte od interesa za Energetsku zajednicu ili projekte od uzajamnog interesa, ako najmanje jedan nosilac projekta zatraži od nadležnih državnih organa njihovu primjenu za troškove projekta.

Ako projekat ima više nosilaca projekta, nadležna nacionalna regulatorna tijela će bez odlaganja zatražiti od svih nosilaca projekta da zajednički podnesu zahtjev za investiciju u skladu sa članom 32 stav 2 ovog zakona.

Ako projekat od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekat od uzajamnog interesa ublažava negativne spoljašnje uticaje, kao što su neželjeni tokovi, i taj projekat se implementira u Crnoj Gori ili ugovornoj strani i/ili državi članici, kao zemlji koja je izvor

negativnih eksternalija, takvo ublažavanje se neće smatrati prekograničnom koristi i stoga neće biti osnova za raspodjelu troškova prema operatorima prenosnog sistema-koji je pogođen tim negativnim eksternalijama.

Zahtjev za raspodjelu troškova

Član 32

Za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnoj interesa, za koje je donijeta odluka iz člana 33, odnosno člana 35 ovog zakona, nosilac projekta je obavezan da najmanje jednom godišnje do puštanja projekta u rad obavijesti Agenciju i druga nadležna nacionalna regulatorna tijela o napretku projekta, identifikaciji troškova i uticajima povezanim s njim.

Ako je projekat od interesa za Energetsku zajednicu ili projekat od uzajamnog interesa spreman ili se procijeni da će biti spreman za početak faze izgradnje u narednih 36 mjeseci, nosilac projekta, nakon konsultacija sa operatorima prenosnog sistema iz ugovornih strana i/ili država članica koje ostvaruju značajan neto pozitivan uticaj od njega, podnosi zahtjev za investiciju.

Zahtjev za investiciju iz stava 2 ovog člana uključuje zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova i podnosi se Agenciji i svim drugim nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima, uz sljedeću prateću dokumentaciju:

- 1) ažuriranu analizu troškova i koristi koja je specifična za projekat i izrađena u skladu s metodologijom iz člana 30 st. 1 i 2 ovog zakona.
- 2) poslovni plan koji procjenjuje finansijsku održivost projekta, uključujući odabrano rješenje za finansiranje, a za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekte od uzajamnog interesa iz kategorije energetske infrastrukture iz člana 12 stav 1 tačka 3 ovog zakona, rezultate tržišnog testiranja;
- 3) ako se nosioci projekta slože, obrazloženi predlog za prekograničnu raspodjelu troškova.

Prilikom pripreme zahtjeva iz stava 1 ovog člana, nosilac projekta dužan je da uzme u obzir preporuke za dobre prakse u tretmanu investicionih zahtjeva koje je usvojio Regulatorni odbor Energetske zajednice za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, odnosno ACER za projekat od uzajamnog interesa.

Analiza troškova i koristi iz stava 3 tačka 1 ovog člana mora uzeti u obzir koristi koje projekat donosi izvan granica ugovornih strana i/ili država članica EU na čijoj se teritoriji projekat nalazi, pri čemu se obavezno koriste najmanje zajednički scenariji koje su razvili ENTSO-E ili ENTSG za planiranje razvoja mreže.

Ako se za analizu troškova i koristi iz stava 3 tačka 1 ovog člana koriste dodatni scenariji, oni moraju biti usklađeni sa energetskim i klimatskim ciljevima Energetske zajednice za 2030. godinu, kao i ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine.

Ako projekat vodi više nosilaca, ti nosioci su dužni da zajednički podnesu zahtjev za investiciju.

Agencija je dužna da, po prijemu, bez odlaganja dostavi kopiju svakog zahtjeva za raspodjelu troškova Regulatornom odboru Energetske zajednice i Sekretarijatu Energetske zajednice radi informisanja.

Agencija je dužna, na zahtjev grupa, da čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Odluka Agencije o raspodjeli troškova

Član 33

Odlučujući o zahtjevu iz člana 32 stav 2 ovog zakona, Agencija je nakon konsultacija sa nosiocima projekta dužna da sarađuje sa drugim nadležnim nacionalnim regulatornim tijelom kako bi donijela zajedničku koordinisanu odluku o raspodjeli efikasno nastalih investicionih troškova koje će snositi svaki operator sistema za projekat, kao i njihovom uključivanju u cijene za korišćenje sistema, nakon konsultacija s nosiocima projekta

Koordinisana odluka iz stava 1 ovog člana donosi se u roku od šest mjeseci od dana kada posljednji od nadležnih nacionalnih regulatornih tijela primi zahtjev za investiciju.

Ako se na osnovu zajedničke analize Agencije i drugih nadležnih nacionalnih regulatornih tijela zaključi da projekat ili dio projekta ne pruža značajan neto benefit koristi u bilo kojoj ugovornoj strani i/ili državi članici Evropskoj uniji, donosi se odluka o odbijanju zahtjeva za investiciju, u cijelosti ili djelimično.

Prilikom donošenja odluke o raspodjeli efikasno nastalih investicionih troškova, Agencija u saradnji sa drugim nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima uzima u obzir stvarne ili procijenjene:

- 1) prihode od zagušenja ili druge naknade;
- 2) prihode iz kompenzacionog mehanizma između operatora prenosnih sistema, uspostavljenog u skladu sa zakonom kojim se uređuje prekogranična razmjena električne energije i prirodnog gasa.

Raspodjela troškova sa prekograničnim uticajem uzima u obzir ekonomske, socijalne i ekološke troškove i koristi projekata u ugovornim stranama i/ili državama članicama Evropske unije, kao i potrebu za osiguravanjem stabilnog finansijskog okvira za razvoj projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa uz minimalnu potrebu za finansijskom podrškom.

Prilikom raspodjele troškova sa prekograničnim uticajem, Agencija u saradnji sa drugim nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima, nakon konsultacija sa odgovarajućim OPS-ovima, nastoji postići međusobni dogovor zasnovan, ali ne ograničen, na informacijama iz člana 32 stav 3 tač. 1 i 2 ovog zakona.

Prilikom raspodjele troškova iz stava 6 ovog člana uzimaju se u obzir svi relevantni zajednički scenariji uspostavljeni za planiranje razvoja mreže koje razvijaju ENTSO-E ili ENTSG, kao i druge scenarije za planiranje razvoja mreže, koji omogućavajući robusnu analizu doprinosa projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa u skladu sa energetsom politikom Evropske unije u vezi sa dekarbonizacijom, integracijom tržišta, konkurencijom, održivošću i sigurnošću snabdijevanja.

Ako se prilikom raspodjele troškova koriste dodatni scenariji, isti moraju biti u skladu sa energetske i klimatskim ciljevima Energetske zajednice za 2030. godinu i klimatskim ciljem neutralnosti do 2050. godine.

Prilikom izrade koordinisane odluke iz stava 1 ovog člana, Agencija uzima u obzir smjernice o dobrim praksama za tretman investicionih zahtjeva koji uključuju i zahtjeve za alokaciju troškova sa prekograničnim uticajem koje donosi ACER.

Agencija u saradnji sa drugim nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima bez odlaganja obavještava Regulatorni odbor Energetske zajednice i Sekretarijat Energetske zajednice o odluci o raspodjeli troškova zajedno sa svim relevantnim informacijama u vezi s tom odlukom.

Odluka o raspodjeli troškova sadrži detaljna obrazloženja za raspodjelu troškova između ugovornih strana, uključujući sljedeće:

- 1) procjenu uticaja na svaku od uključenih ugovornih strana i/ili država članica Evropske unije, uključujući uticaj na cijene za korišćenje sistema;
- 2) procjenu poslovnog plana iz člana 32 stav 3 tačka 2 ovog zakona;
- 3) regionalne ili šire koristi za Energetsku zajednicu i/ili Evropsku uniju, kao što su sigurnost snabdijevanja, fleksibilnost sistema, solidarnost ili inovacije koje bi projekat mogao generisati;
- 4) rezultate konsultacija sa relevantnim nosiocima projekta.

Agencija je dužna da objavi odluku o raspodjeli troškova na svojoj internet stranici i u "Službenom listu Crne Gore".

Uključivanje investicionih troškova u cijene za korišćenje sistema

Član 34

Agencija uključuje relevantne opravdane investicione troškove u cijene za korišćenje sistema, u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti i preporukama koje je usvojio Regulatorni odbor Energetske zajednice za dobre prakse u tretmanu investicionih zahtjeva za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, odnosno ACER za projekat od uzajamnog interesa, u skladu sa raspodjelom investicionih troškova koje snosi svaki operator sistema za projekat.

Za projekte na teritoriji Crne Gore, Agencija procjenjuje, ako je to primjenjivo, da li bi moglo doći do problema dostupnosti ili finansijske održivosti zbog uključivanja investicionih troškova u cijene za korišćenje sistema.

Na osnovu prekogranične raspodjele troškova iz člana 33 i 35 ovog zakona, Agencija uzima u obzir stvarne troškove nastale od strane operatora prenosnog sistema ili drugog nosioca projekta kao rezultat investicija prilikom utvrđivanja ili odobravanja cijena za korišćenje sistema u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti, ako su ti troškovi opravdani.

Agencija uzima u obzir troškove iz st. 1, i 3 ovog člana prilikom utvrđivanja cijena za korišćenje sistema, u skladu sa zakonom koji uređuje obavljanje energetske djelatnosti.

Agencija utvrđuje kako se troškovi prekograničnih projekata, uključujući troškove koji pripadaju Crnoj Gori tokom prekogranične distribucije, odražavaju u mrežnim cijenama za korišćenje sistema, čak i u slučajevima kada Regulatorni odbor Energetske zajednice ili ACER donose odluku o raspodjeli troškova, uzimajući u obzir te odluke.

Odluka o raspodjeli troškova od strane Regulatornog odbora Energetske zajednice ili ACER-a

Član 35

U slučaju da Agencija i druga nadležna nacionalna regulatorna tijela ne postignu sporazum o zahtjevu za investiciju u roku od šest mjeseci od dana kada je zahtjev primio posljednji od nadležnih nacionalnih regulatornih tijela, Agencija bez odlaganja obavještava Regulatorni odbor Energetske zajednice i Sekretarijat Energetske zajednice ako se radi o projektu od interesa za Energetsku zajednicu, odnosno ACER i Evropsku komisiju ako se radi o projektu od uzajamnog interesa.

Agencija zajedno sa drugim nadležnim nacionalnim regulatornim tijelima može zajednički da podnese zahtjev za odluku po zahtjevu za investiciju iz stava 1 ovog člana, za projekte od interesa za Energetsku zajednicu Regulatornom odboru Energetske zajednice ili zahtjev za odluku po zahtjevu za investiciju iz stava 1 ovog člana o projektu od uzajamnog interesa ACER-u.

Agencija i nosioci projekta su obavezni da sarađuju sa Regulatornim odborom Energetske zajednice ili ACER-om na njihov zahtjev kako bi pomogli u donošenju odluke.

Nosilac projekta i Agencija dužni su da postupaju u skladu sa pojedinačnim odlukama koje su im upućene, kao i sa obavezujućim odlukama koje donose Regulatorni odbor Energetske zajednice ili ACER.

Agencija je dužna da osigura usklađenost sa pojedinačnim odlukama koje su usvojili Regulatorni odbor Energetske zajednice ili ACER.

VI. NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem zakona

Član 36

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

VII. PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 37

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu

Član 38

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

**U ovaj zakon prenesena je Regulatorna (EU) 2022/869 o smjernicama za trans-evropsku energetska infrastrukturu do 31. decembra 2024. godine.*

Broj: 04-302/25-70/2

24.mart 2025.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI
Nacrt zakona o prekograničnim energetskeim infrastrukturnim projektima

Na osnovu čl. 14 i 15 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", broj 41/18) Ministarstvo energetike objavilo je 24. januara 2025. godine "Javni poziv za učešće u javnoj raspravi o Nacrtu zakona o prekograničnim energetskeim infrastrukturnim projektima". Obavještenje o sprovođenju javne rasprave bilo je objavljeno na internet stranici Ministarstva energetike. Javna rasprava trajala je 40 dana, počev od 24. januara ove godine. Tribina u okviru Javne rasprave o tekstu Nacrta zakona o prekograničnim energetskeim infrastrukturnim projektima održan je u prostorijama Rektorata Univerziteta Crne Gore 24. februara 2025. godine. Sugestije i komentare na Nacrt zakona o prekograničnim energetskeim infrastrukturnim projektima zainteresovani su dostavljali putem elektronske pošte, na način naznačen u Javnom pozivu. Do utvrđenog roka primljeno je 44 komentara, pitanja i sugestija. Svi komentari, primjedbe i sugestije dobijeni od zainteresovanih strana tokom trajanja Javne rasprave do roka naznačenog u Javnom pozivu (5. mart), detaljno su razmatrani i svi prijedlozi koji su smatrani kao prihvatljivi su uvaženi i uključeni u tekst Nacrta zakona o prekograničnim energetskeim infrastrukturnim projektima.

Na navedenoj Tribini učestvovali su sledeći predstavnici Ministarstva energetike: - Miloš Rajović, v.d. generalnog direktora Direktorata za međunarodnu saradnju i upravljanje evropskim projektima i Kristina Mihailović, načelnica Direkcije za međunarodne projekte i EU fondove.

Do utvrđenog roka primljeno je 44 komentara, pitanja i sugestija koje su dostavili:

1. Nataša Kovačević, koordinatorka CEE Bankwatch Network;
2. Milan Niković, dipl. ing, nezavisni energetskei ekspert;
3. Andrijana Mićunović, NVO Crnogorsko društvo ekologa;
4. Andrej Mihailović, dipl.ing. elektrotehnike;
5. Pol Stanton Kajbel (eng. Paul Stanton Kibel), Daglas Forum o pravu zaštite prirode (eng. Douglas Forum on Conservation Law);
6. Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti.

U prilogu je data tabela sa komentarima, pitanjima, primjedbama i sugestijama dostavljenim u toku trajanja Javne rasprave, kao i odgovori na iste od strane obrađivača.

Rukovodilac radom Ministarstva energetike
mr Admir Šahmanović

Tabela primjedbi sa Javne rasprave na Nacrt zakona o prekograničnim energetskeim infrastrukturnim projektima

Redni broj	Davalac primjedbe	Primjedba	Odgovor obrađivača
1	Milan Niković, dipl. ing. nezavisni energetski ekspert	Primjedba br.1 U članu br. 3 , stav 3 Nacrta teksta zakona teba precizirati koje zemlje sačinjavaju Energetsku zajednicu Obrazloženje: Obzirom da da već postoji evropska energetska zajednica EEZ(EESC) ,ovdje može doći do zabune na koju se energetske zajednice konkretno misli i odnosi ovaj Zakon. Čak i stručna javnost ovdje može biti zbunjena, a naročito laička.	Primjedba nije prihvaćena. U članu se jasno ističe da je riječ o Energetskoj zajednici koja je osnovana Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice iz 2005. godine. Isti je potpisan 25. oktobra 2005. godine u Atini, Grčka, a stupio je na snagu 1. jula 2006. godine. Skupština R. Crne Gore je donijela na drugoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2006. godini "Zakon o ratifikaciji Sporazuma između Evropske zajednice i Republike Crne Gore o formiranju Energetske zajednice". Dakle, sasvim je jasno o kojoj je Energetskoj zajednici riječ, budući da Evropska unija ima svoje unutrašnje energetske politike i tržište, a Energetska zajednica je specifična organizacija koja povezuje EU sa susjednim zemljama u oblasti energetike. Takođe, uporedno-pravna rješenja država regiona, u domenu sektora energetike, sadrže gotovo identičnu definiciju koja se nalazi u članu 3. st. 3. Nacrta zakona.

2		Primjedba br.2 U članu br.4 na već postojeći tekst treba dodati rečenicu ; ;“Ukoliko su takvi projekti od primarnog interesa za razvoj crnogorskih elektroenergetskih kompanija Obrazloženje: Savjet za energetske projekte kao nacionalno tijelo treba da potvrdi samo projekte od primarnog interesa za budući razvoj crnogorskih energetskih kompanija , u saradnji sa državnim kompanijama, da bi tekst u članu br. 4 imao puni smisao_	Primjedba nije prihvaćena. U članu 9. st. 2. Nacrta zakona jasno stoji da se projekti koji se nalaze na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Listi projekata od uzajamnog interesa koji se realizuju na teritoriji Crne Gore i jedne ili više ugovornih strana i/ ili država članica smatraju projektima od javnog interesa, odnosno mogu se smatrati projektima koji imaju preovlađujući javni interes iz perspektive energetske politike i zaštite životne sredine.
3		Primjedba br.3 U članu 9 stav 1, treba promijeniti potpuno deset riječi koje su napisane; „Ne dovodeći u pitanje tačnu lokaciju, rutu, ili tehnologiju projekta.“ Obrazloženje: Za sve projekte koji se realizuju na teritoriji Crne Gore ova formulacija ne bi smjela da važi. Apsolutno je bitno da tačna lokacija ,ili ruta bude van konfliktnih zona ili zaštićenih područja prvim stepenom zaštite.Takodje je bitno da se uvijek razmotri ili prodje javnu raspravu sama tehnologija i njen uticaj kako na prirodu ,tako i na stanovništvo ukoliko se projekat nekim nalazi dijelom blizu_naseljenih mjesta	Primjedba nije prihvaćena. Konkretna odredba predstavlja transponovanje člana 7 (1) Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za trans-evropsku energetska infrastrukturu, gdje stoji sledeće: „Usvajanje Liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu će utvrditi, za potrebe bilo koje odluke izdate u postupku donošenja dozvola, neophodnost projekata na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu iz perspektive energetske politike i klime, ne dovodeći u pitanje tačnu lokaciju, rutu ili tehnologiju projekta“.

			Dakle, konkretna odredba se odnosi na projekte koji se već nalaze na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Listi projekata od uzajamnog interesa. Da bi se projekat ili projekti uvrstili na navedenim Listama neophodno je da se ispune jasno definisane procedure i kriterijumi, uključujući usklađenost sa zahtjevima za lokaciju, zaštitu životne sredine i drugim nacionalnim pravilima.
4		Primjedba br.4 U članu 9 stav 2_treba brisati poslednjih tri riječi koje glase ; „ zaštite životne sredine „ Obrazloženje: Energetski projekti u svojoj izvedbi su najčešće u konfliktu sa zaštitom životne sredine i za većinu njih je potrebno uraditi ozbiljan i opsežan Elaborat o zaštiti životne sredine i mjerama zaštite životne sredine	Primjedba nije prihvaćena. Ova odredba se odnosi na projekte koji su već uvršteni na Listi projekata od interesa za Energetsku zajednicu i/ili Listi projekata od uzajamnog interesa. Naime, da bi projekat bio razmatran za uvrštavanje na pomenutim Listama mora da bude u skladu sa zahtjevima za zaštitu životne sredine prema nacionalnim propisima. Ovi projekti podliježu EIA (<i>Environmental Impact Assessment</i> - Procjena uticaja na životnu sredinu) i drugim procjenama i ne smiju biti u suprotnosti sa zaštitom životne sredine.

5		Primjedba br.5 U članu 10 stav 2 formulacija je potpuno neprihvatljiva i treba je brisati ili promijeniti značajno Obrazloženje: Nadležni organ za poslove zaštite životne sredine vrlo teško može da odredi mjere pojednostavljenja Procjene uticaja na životnu sredinu shodno samom Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu te članovima br.15 i br.16 tog Zakona	Primjedba nije prihvaćena. Nacrt zakona ne predviđa izmjene postojećeg zakonodavstva. Umjesto toga, fokusira se na implementaciju mjera unutar postojećeg pravnog okvira, uključujući i propise o zaštiti životne sredine. U skladu sa Regulativom (EU) 2022/869 o smjernicama za trans-evropsku energetska infrastrukturu, neophodno je pojednostaviti i unaprijediti procedure, identifikovati i ukloniti administrativne barijere, te uspostaviti efikasnu koordinaciju ekoloških procedura sa nadležnim organima drugih država. Međutim, važno je napomenuti da važeće zakonodavstvo o zaštiti životne sredine, kao i sama Regulativa (EU) 2022/869, sadrže odredbe koje zahtijevaju rigorozne procjene uticaja na životnu sredinu, što osigurava visoke standarde zaštite tokom realizacije ovih projekata.
6		Primjedba br.6 U članu 15 na kraju teksta treba dodati sledeći tekst ; „i barem jedne državne energetske kompanije „ Obrazloženje: Po ovom pitanju potrebno je da budu u potpunom saglasju organ državne uprave nadležan za poslove energetike i državna energetska kompanija -	Primjedba nije prihvaćena. Nosilac projekta, bilo da je riječ o državnoj ili privatnoj kompaniji (dakle, bez ikakve diskriminacije), ima pravo da aplicira za dobijanje statusa projekta od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekta od

		nosilac projekta . U praksi se vrlo često dešava da menadžment državne energetske kompanije i rukovodnici organa državne uprave nadležnog za poslove energetike imaju potpuno suprotne stavove ,tj vrlo često su iz suprotnih političkih opcija ,imaju različite interese, itd- stoga ovakvi projekti treba da budu usaglašeni na više nivoa, kako bi se kasnije sprovodili nesmetano	uzajamnog interesa. S druge strane, konkretni član propisuje, odnosno zahtijeva da je za uspješnu prijavu i dobijanje navedenog statusa neophodna podrška Vlade. Naime, ova podrška je ključna iz razloga što se radi o prekograničnim projektima koji moraju biti u skladu sa nacionalnim interesima. Vlada je dužna da preuzme odgovornost i osigura da se na međunarodnom planu podrže samo oni projekti koji su od posebnog (strateškog) značaja za Crnu Goru. Time se sprječava situacija u kojoj bi kompanije aplicirale za projekte koje Vlada kasnije ne bi mogla ili ne bi željela da podrži u međunarodnim okvirima, što bi moglo dovesti do neefikasnog korišćenja resursa i narušavanja ugleda države.
7		Primjedba br.7 U članu 20 stav 3 -sastav Savjeta bi trebalo dopuniti sa predstavnicima državnih energetske kompanije Obrazloženje: Obzirom da u stavu 5 ovog člana ovo nije precizno precizirano , a da su projekti kojima se bavi Savjet od ključnog interesa za budući razvoj državnih energetske kompanije- smatram za neophodno uključivanje istih kao bi Savjetu približili smisao i značaj ovih projekata.	Primjedba nije prihvaćena. Nosilac projekta, bilo da je riječ o državnoj ili privatnoj kompaniji, ima pravo da aplicira za dobijanje statusa projekta od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekta od uzajamnog interesa. Nakon što projekat ili projekti dobiju status projekta od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekta od uzajamnog interesa, Nacionalni nadležni organ (NCA - u skladu sa članom 8. Regulative (EU)

			2022/869 - <i>national competent authority</i>), u konkretnom slučaju „Savjet za energetske projekte“, preuzima ulogu centralnog koordinatora postupkom donošenja dozvola na nacionalnom nivou, odnosno stara se o primjeni i sprovođenju odredbi ovog Zakona. Naime, navedeni Savjet osigurava efikasnu i transparentnu koordinaciju svih relevantnih institucija i procesa, kako bi se ubrzala realizacija projekata od posebnog značaja za Crnu Goru. Takođe, u konkretnoj stvari indikativan je st. 5 konkretnog člana, kojim je propisana participacija, između ostalog, i predstavnika državnih kompanija, uz odobrenje Vlade, ali bez prava glasa, što omogućava Savjetu da dobije širi uvid i stručnost.
--	--	--	---

8		Primjedba br.8 U članu 25 , u zaglavlju je potrebno dodati tekst „ osim donošenja odluka vezanih za konkretan projekat „ Obrazloženje: U dijelu u kom se govori o delegiranju dijela nadležnosti savjeta Nadležni organ za poslove ebergetike ili drugom državnom organu , smatram da je svrsihsodno da se precizira da se donošenje bitnih odluka za projekat ne može delegirati bilo kojoj drugoj državnoj instituciji	Primjedba nije prihvaćena. Konkretno zakonsko rješenje predstavlja usklađivanje sa zahtjevima člana 8 (2) Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za trans-evropsku energetske infrastrukturu. Nacionalni nadležni organ (Savjet za energetske projekte), ne donosi samostalne odluke u procesu donošenja dozvola, već je njegova uloga i nadležnost da koordinira cjelokupni proces, prikuplja sve relevantne pravno obavezujuće odluke koje donose drugi nadležni organi, i formira jedinstvenu sveobuhvatnu odluku. Drugim riječima, Savjet za energetske projekte djeluje kao centralna tačka za objedinjavanje i finalizaciju procesa donošenja dozvola, a ne kao organ koji donosi pojedinačne suštinske odluke.
9		Primjedba br.9 U članu 31 stav 3 treba tekstualno unaprediti , a u stavu 4 rok važenja skratiti na 18 mjeseci Obrazloženje: Stav 3 je napisan u vrlo opštoj formi i ne može se precizno utvrditi kad je počela procedura donošenja dozvola .Pošto podneseni dokumenti moraju	Primjedba nije prihvaćena. Član 31. st. 1. Nacrta zakona jasno definiše trenutak početka postupka donošenja dozvola. Rokovi propisani u članu 31. st. 4. Nacrta zakona usklađeni su sa članom 10 (1) tačka (a) Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za

		imati zavodne datume u državnim institucijama, predlažem da se ovo precizira , od kada tačno počinje ova procedura U stavu 4 ,smatram da je rok od 24 mjeseca predugačak i da ga treba skratiti, jer za neke bitne projekte treba uključiti Savjet što je prije moguće kako bi se izjasnio o njima i dao im podršku	trans-evropsku energetska infrastrukturu, i ne mogu se mijenjati. Naime, konkretan rok predstavlja maksimalno trajanje postupka, ali se može skratiti ukoliko se sve neophodne aktivnosti završe prije isteka predviđenog vremena.
10		Primjedba br.10 U članu 10 stav 2 formulacija je potpuno neprihvatljiva i treba je brisati ili promijeniti značajno Obrazloženje: Nadležni organ za poslove zaštite životne sredine vrlo teško može da odredi mjere pojednostavljenja Procjene uticaja na životnu sredinu shodno samom Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu te članovima br.15 i br.16 tog Zakona	Primjedba nije prihvaćena. Kao što je već navedeno u komentaru br. 5, Nacrt zakona ne mijenja postojeće zakone, već fokusira na primjenu postojećih, uključujući i važeće propise o zaštiti životne sredine. U skladu sa Regulativom (EU) 2022/869, pojednostavljujemo procedure i poboljšavamo koordinaciju sa drugim državama. Ipak, i važeći propisi o zaštiti životne sredine, kao i sama Regulativa, zahtijevaju stroge procjene uticaja na životnu sredinu, čime se osigurava zaštita životne sredine tokom realizacije projekata.
11		Primjedba br.11 U članu 33-Rokovi stav 1 potrebno je skratiti rok donošenja dozvola u stavu 2 treba promijeniti riječ „ odluka „ u „ dozvola „ Obrazloženje:	Primjedba je djelimično prihvaćena. Rokovi su striktno definisani članom 10. Regulative (EU) 2022/869 i ne mogu se mijenjati. Ovi rokovi predstavljaju gornju granicu vremenskog okvira za realizaciju

		Donošenje dozvola za bitne energetske projekte se može skratiti koordinacijom Savjeta i nadležnih državnih organa i smatram da treba da stoji maximum 36 mjeseci ,umjesto 42 U stavu 2 je sasvim logično jer se referiše na stav 1 ovog člana da se riječ „odluke „ zamijeni sa riječju „ DOZVOLE“ , na koje se odnosi suština ovog teksta	aktivnosti, što znači da je moguće brže okončanje postupka ako se uslovi ispune.
12		Primjedba br.12 U članu 34 treba dodati da Studija zaštite životne sredine će biti prihvaćena jedino ukoliko je prošla adekvatnu javnu raspravu Obrazloženje: Pošto se navodi da je savjet dužan uzeti u obzir sve važeće studije , za konkretnu studije zaštite životne sredine se mora dostaviti dokaz o provođenju adekvatne javne rasprave, kako bi se izbjegli protestne ili druge situacije prilikom izvođenja samog projekta	Primjedba nije prihvaćena. Konkretna odredba predstavlja transponovanje člana 10 (4) Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za trans-evropsku energetske infrastrukturu. Naime, javne konsultacije su obavezan dio postupka. Član 9 (4) navedene Regulative propisuje da se najmanje jedna konsultacija mora održati prije podnošenja zahtjeva za projekat. Ova odredba je transponovana u član 40. st. 4. Nacrta zakona.
13		Primjedba br.13 U članu 41 stav 3 i stav 4, zatim stav 7 , zatim član 42 -stav 3,stva 4, naročito stav 5___, član 45-stav 1 i stav 3,stav 8 i stav 9 , član 46-stav 1,2 i 3 ,4, i 5, član 47-stgav 1,2,3 - Prevelike nadležnosti su predate regulatornoj Agenciji za koje vjerujem da u trenutnom kapacitetu Agencija nema dovoljne kompetencije Obrazloženje: Predpostavljam da je ovo preuzeto iz EU zakonodavstva, ali konkretno naša agencij akadroviski ne može preuzeti sve ove nadležnosti pa predlažem da se nekim od Pravilnika koji će pratiti ovaj Zakon omogućiti	Primjedba nije prihvaćena. Nacionalno regulatorno tijelo, odnosno Agencija već ima nadležnost da odlučuje o troškovima prekograničnih projekata, dodjeljuje podsticaje i procjenjuje rizike. S obzirom na to da se Agenciji dodjeljuju nove odgovornosti samo za ograničen broj projekata, eventualno povećanje njenih kapaciteta ne može se realizovati

		agenciji dopuna kadrovskog potencijala ,kako bi nesmetano mogli djelovati u svim situacijama koje su predviđene Nacrtom ovog zakona	kroz ovaj zakon. Za povećanje kapaciteta Agencije neophodna je posebna analiza i implementacija mjera koje nisu direktno povezane sa ovim zakonskim aktom.
14	Andrijana Mićanović - Crnogorsko društvo ekologa I Nataša Kovačević - CEE Bankwatch Network	Primjedba br.1 Član 1.2 'Projekti od posebnog značaja za Crnu Goru, u smislu ovog zakona, jesu projekti koji se nalaze na Listi projekata od interesa za energetske zajednicu i/ili na Listi projekata od uzajamnog interesa koji utiču na sveukupni razvoj Crne Gore, regionalno i međunarodno povezivanje i uticaj, energetske sigurnost, tržišnu i sistemsku integraciju, konkurenciju i pristupačnost cijena energije, uključujući doprinos ublažavanju klimatskih promjena, postizanju energetske i klimatske neutralnosti' Član 3 '11) projekat od uzajamnog interesa je projekat koji Evropska unija promovira u saradnji sa Crnom Gorom, na osnovu pisama podrške Vladi Crne Gore ili drugih neobavezujućih sporazuma, a koji se nalazi na Listi projekata od zajedničkog interesa' Član 3 '14) Projekat od zajedničkog interesa (u daljem tekstu PMI) je projekat koji promovira Evropska unija (u daljem tekstu EU) u saradnji sa Crnom Gorom na osnovu pisama podrške Vlada ili drugih neobavezujućih sporazuma država kod kojih postoji uzajamni interesa koji se nalazi na PMI listi.' Član 3 '23) Lista projekata od uzajamnog interesa je lista Obrazloženje: Treba odlučiti koji će se termin koristiti – 'od zajedničkog interesa' ili 'od uzajamnog interesa'. Potrebno je uskladiti terminologiju.	Primjedba se prihvata.

15		Primjedba br.2 Član 4 '1. Crna Gora je dužna da sarađuje sa jednom ili više ugovornih strana i/ili država članica prilikom realizacije projekata od zajedničkog interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa.' Obrazloženje: Postoji u definicijama samo 'projekat od interesa za Energetsku zajednicu (u daljem tekstu PECl)', a ne 'zajednički projekat od interesa za Energetsku zajednicu'.	Primjedba se prihvata.
16		Primjedba br.3 Član 8 '2. Projekti iz stava 1 ovog člana smatraju se projektima od javnog interesa, odnosno mogu se smatrati projektima koji imaju preovlađujući javni interes iz perspektive energetske politike i zaštite životne sredine.' Obrazloženje: Problematično i pravno pogrešno je miješati '<i>javni interes</i>' i '<i>preovlađujući javni interes</i>'. Prvi se radi o pojam iz npr. Zakon o energetici, a '<i>preovlađujući javni interes</i>' se određuje na bazi pojedinačkih projekata kroz procedura ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu ili analiza u skladu sa članom 4(7) Okvirne direktive o vodama	Primjedba nije prihvaćena. Ovo je obaveza propisana članom 7 (8) Regulative (EU) 2022/869. Odredba zahtijeva da projekti od interesa za Energetsku zajednicu i projekti od uzajamnog interesa budu u potpunosti usklađeni sa relevantnom pravnom tekovinom EU u oblasti zaštite životne sredine kako bi se smatrali projektima od prevladavajućeg javnog interesa. Konkretno, projekti moraju ispuniti uslove iz članova 6 (4) Direktive 92/43/EEC i 4 (7) Direktive 2000/60/EC, nakon njihovog prilagođavanja i usvajanja u Energetskoj zajednici, da bi se smatrali od javnog interesa sa aspekta energetske politike i potencijalno od prevladavajućeg javnog interesa.

17		Primjedba br.4 Potrebno je preciznije definisati kriterijume za primjenu DNSH principa i uvesti obavezne sektorske smjernice za DNSH u oblasti energetike, transporta i infrastrukture Obrazloženje: Iako član 36 navodi da projekti moraju biti usklađeni sa principom „ne nanošenja značajne štete“, zakon ne definiše jasne kriterijume prema kojima će se ocjenjivati potencijalna šteta po životnu sredinu. Prema izvještaju latvijskih ekoloških organizacija o DNSH, ključni nedostatak u primjeni ovog principa u EU fondovima jeste što se često oslanja na postojeće zakone, umjesto da postavi dodatne ekološke standarde koji osiguravaju zaštitu ekosistema i biodiverziteta Trenutno zakon ne predviđa specifične sektorske smjernice koje bi pomogle da se DNSH princip primjenjuje na projekte u ključnim ekološki osjetljivim sektorima. Potrebno je razviti smjernice koje preciziraju koje vrste aktivnosti treba finansirati, a koje ne, u skladu sa DNSH principom. Na primjer, kod izgradnje infrastrukture, trebalo bi uključiti zahtjeve za zaštitu staništa i vrsta i smanjenje fragmentacije ekosistema .	Primjedba nije prihvaćena. Članom 36 Nacrta zakona transponuje se član 5(1) i (2) Regulative (EU) 2022/869. Ova odredba precizira da plan implementacije mora sadržati detaljan vremenski okvir za sprovođenje svih studija koje su neophodne u skladu sa važećim propisima o zaštiti životne sredine
18		Primjedba br.5 Brisanje člana 11 zbog mogućnosti zloupotrebe i nejasnih kriterijuma Obrazloženje: Član 11 omogućava primjenu pojednostavljenih procedura na projekte sa Jedinstvene liste prioritetnih infrastrukturnih projekata i strateške energetske projekte koje utvrđuje Vlada Crne Gore. Ova odredba je problematična jer ne precizira kriterijume za odabir takvih projekata, niti osigurava da su oni prošli procjenu uticaja na životnu sredinu. Na ovoj listi se nalaze i projekti poput HE Komarnica, koji nije dokazan kao održiv i nije dobio ekološku saglasnost tj. nije prošao postupak procjene uticaja na životnu sredinu.	Primjedba se prihvata. Član 11 Nacrta zakona se briše.

		Ovakva formulacija može omogućiti da se projekti sa potencijalno štetnim uticajem uvedu u ubrzane procedure i realizuju bez adekvatnih ekoloških analiza Prijedlog 1: Uvođenje obaveze posebnih studija uticaja i zabrane ubrzanog odobravanja infrastrukturnih projekata u područjima od velikog značaja, dok se mora eksplicitno definisati zabrana realizacije velikih infrastrukturnih projekata unutar područja od izuzetnog značaja. Obrazloženje prijedloga: Nacrt zakona ne navodi eksplicitno kako će se zaštititi prirodna staništa i ugrožene vrste tokom realizacije projekata. Nacrt zakona mora eksplicitno navesti obavezu sprovođenja posebnih studija uticaja na područja od velikog značaja, kako bi se spriječila degradacija ekosistema. Predlaže se uvođenje posebnih kriterijuma koji bi zabranili realizaciju velikih infrastrukturnih projekata unutar područja od velikog značaja bez prethodne nezavisne naučne evaluacije, dok područja od izuzetnog značaja moraju biti izuzeta. U Zakonu o zaštiti prirode Crne Gore, zaštićena prirodna dobra se kategorizuju prema njihovom značaju. Član 37 definiše zaštićena prirodna dobra kao lokalitete sa izraženom biološkom, geološkom, ekosistemskom ili pejzažnom raznovrsnošću. Ova dobra se dalje klasifikuju u tri kategorije: 1. Zaštićeno prirodno dobro od izuzetnog značaja: Ova kategorija obuhvata područja koja imaju izuzetnu vrijednost zbog svoje jedinstvene biološke, geološke ili ekosistemske raznovrsnosti. Ova dobra su od posebnog interesa za državu i uživaju najviši stepen zaštite. 2. Zaštićeno prirodno dobro od velikog značaja: Ova kategorija uključuje područja koja imaju veliku vrijednost i značaj za očuvanje prirodnih resursa i biodiverziteta, ali možda ne ispunjavaju sve kriterijume za kategorizaciju kao dobra od izuzetnog značaja. 3. Ostala zaštićena prirodna dobra: Ova kategorija obuhvata ostala područja koja su prepoznata kao značajna za očuvanje prirode, ali ne spadaju u prethodne dvije kategorije.	
--	--	--	--

19	Primjedba br.6 Dodati u članu 10 da svi slučajevi eksproprijacije koji uključuju prirodno vrijedne teritorije moraju proći posebnu ekološku evaluaciju prije nego što se donese odluka o eksproprijaciji. Obrazloženje: Član 10 predviđa da se eksproprijacija može sprovesti po hitnom postupku, što može dovesti do degradacije ekološki vrijednih područja bez adekvatne procjene posljedica. Brza eksproprijacija često dovodi do uništavanja rijetkih staništa i gubitka prirodnih resursa, posebno kada se sprovodi bez detaljne ekološke analize. Preporučujemo da se u zakonodavnom procesu jasno i precizno definiše obaveza integracije procjene uticaja na životnu sredinu u sam proces donošenja odluka. Procjena ne smije biti smatrana samo administrativnim korakom ili dokumentacijom koja potvrđuje već donetu odluku o realizaciji projekta, već mora predstavljati ključni instrument za informisano donošenje odluka, osiguravajući da svi ekološki faktori budu adekvatno razmotreni i zaštićeni prije nego što se donesu konačni zaključci o realizaciji projekata. prijedlog 2: Isključenje (pametne) gasne infrastrukture iz Zakona u skladu sa klimatskim i ekološkim ciljevima Crne Gore Obrazloženje prijedloga: Razvoj gasne infrastrukture u Crnoj Gori nije u skladu sa dugoročnim ciljevima održivog razvoja, niti sa principom DNSH. Crna Gora nema razvijenu gasnu mrežu niti vlastite izvore prirodnog gasa, što znači da bi svaki gasni projekat zavisio od uvoza, čime bi se povećala energetska zavisnost države. Takođe, investicije u gasna postrojenja bi skrenule sredstva sa održivih obnovljivih izvora, poput hidroenergije, solarne i vjetroenergije. Obzirom na tome, odredbe u članom 18. vezano uz pametne gasne mreže nisu relevantni za Crnu Goru jer nema postojeća gasna mreže koji treba pretvoriti u mrežu za niskougljični gasovi. Nije realno da će Crna Gora ikad potrošiti tak velike količine niskougljične gasova jer će uvijek biti relativno	Primjedba nije prihvaćena. Regulativa(EU) 2022/869 nalaže primjenu postojećih nacionalnih procedura za hitne ili prioritetne postupke u slučajevima projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa. Takođe, ovakva procedura postojala je i u druge zakonske akte, poput, recimo, Zakona o auto-putu Bar-Boljare. Iako trenutno ne postoji mogućnost apliciranja za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa za prenamjenu postojeće gasne infrastrukture u H2, Nacrt zakona predviđa mogućnost izgradnje novih mreža i projekata vezanih za H2, uključujući elektrolizere, a koji su uskladu sa pravnim i političkim okvirom zaštite životne sredine Evropske unije.
----	--	---

		skupo i treba ih proizvoditi što bliže moguće potrošače. Nisu ni vodonične cjevovode ni objekte za skladištenje gasa relevantni, niti neće biti. ● Član 36 – Implementacija projekata - član predviđa da projekti sa liste od interesa moraju biti usklađeni sa DNSH principom i klimatskim ciljevima. ● Pošto gasne investicije emituju metan, koji je 80 puta jači gas staklene bašte od CO₂, predlaže se da se gasni projekti ne mogu kvalifikovati kao održivi u kontekstu ovog člana. ● Član 42 – Troškovi i koristi - predlaže se da gasni projekti ne mogu koristiti podsticaje ili finansiranje predviđeno za infrastrukturu obnovljivih izvora energije	
20		Primjedba br.7 Član 10, stav 2 Predložena formulacija u Članu 10, stav 2 nije dovoljno precizna i može ostaviti prostor za pravnu nesigurnost i manipulaciju. Konkretno, formulacija koja omogućava pojednostavljenje postupka procjene uticaja na životnu sredinu (EIA) za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i/ili projekte od uzajamnog interesa je neprihvatljiva i može imati ozbiljne posljedice po očuvanje prirode i biodiverziteta. Obrazloženje: Postupak procjene uticaja na životnu sredinu ne smije biti pojednostavljen, već naprotiv – mora biti strogo sproveden u skladu sa važećim propisima i međunarodnim standardima. Dosadašnja praksa pokazuje da su nedovoljno rigorozne ekološke procjene u prošlosti, te nepropisivanje adekvatnih mjera ublažavanja negativnih uticaja (Devastacija korita rijeke Tare prilikom izrade dionice autoputa) često rezultirale devastacijom vrijednih prirodnih resursa. Imajući u vidu da se značajan broj prekograničnih projekata odnosi na izgradnju hidroenergetskih objekata, neophodno je naglasiti da ovakvi projekti imaju dalekosežne i nepovratne posljedice po riječnu ekologiju, sve tipove organizama zavisnih od brzotekućih voda i kompletne riječne ekosisteme, trajno mijenjajući njihov pejzaž i okolinu. Ovi ekosistemi su ujedno i među najvrijednijima i najugroženijima na globalnom nivou.	Primjedba nije prihvaćena. Nacrt zakona ne predviđa izmjene postojećeg zakonodavstva, već se fokusira na implementaciju mjera unutar postojećeg pravnog okvira, posebno u oblasti zaštite životne sredine. U skladu sa Regulativom (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetske infrastrukturu, neophodno je unaprijediti i pojednostaviti procedure, identifikovati i eliminisati administrativne barijere, te uspostaviti efikasnu prekograničnu koordinaciju ekoloških procedura. Međutim, važno je naglasiti da važeći propisi o zaštiti životne sredine, kao i navedena Regulativa, sadrže odredbe koje zahtijevaju rigorozne procjene uticaja na životnu sredinu. To osigurava da se visoki standardi zaštite životne sredine poštuju tokom realizacije projekata.

		Izuzetno je važno eksplicitno navesti da, bez obzira na značaj određenog projekta za Evropsku energetska zajednicu, postupak procjene uticaja na životnu sredinu mora biti sproveden u potpunosti u skladu sa propisima. Time se omogućava definisanje odgovarajućih i realnih mjera za ublažavanje negativnih posljedica projekta na ekosistem. Neophodno je da se u poglavlju Načela zakona jasno definiše obaveza razlikovanja između područja pogodnih za energetske projekte i onih koja su od visokog biodiverzitetskog i društvenog značaja, uz strogu zakonsku zaštitu od bilo kakve izgradnje u ovim osjetljivim zonama. Ukoliko se ova razlika ne uspostavi zakonom, ostavlja se previše prostora za arbitrarnu interpretaciju, što može dovesti do toga da se, bez obzira na izuzetnu prirodnu ili ekološku vrijednost određene lokacije, ona žrtvuje ukoliko se projekat proglasi projektom od javnog interesa. Ovakav pristup je neprihvatljiv i nespojiv sa međunarodnim obavezama Crne Gore. Podsjećamo da se Crna Gora obavezala na globalne i evropske standarde zaštite biodiverziteta, uključujući cilj da se 30% teritorije (kopna i mora) stavi pod zaštitu do 2030. godine. S obzirom na to da je trenutno na pola puta ka ovom cilju, jasno je da se zaštićena i vrijedna prirodna područja moraju smatrati prioritetom u svim sektorima i politikama razvoja. Ovo posebno uključuje područja koja su zaštićena nacionalnim zakonima i evropskim direktivama, kao što su: ● Emerald staništa, ● Natura 2000 lokaliteti, ● UNESCO područja, ● Ključna područja biodiverziteta (Key Biodiversity Areas – KBA). Preciznim definisanjem ovih odredbi izbjeci će se pravna kolizija sa nacionalnim zakonima i međunarodnim EU propisima, omogućiti efikasnije prostorno planiranje i spriječiti nepovratna degradacija prirodnih vrijednosti Crne Gore.	
--	--	--	--

21	Primjedba br.8 Član 33 nacрта zakona, pod nazivom „Rokovi“, postavlja pitanje jasno definisanih i razmjernih rokova u postupku izdavanja dozvola, s rokom od 42 mjeseca za završetak procesa. Obrazloženje: Iako je rok za izdavanje dozvola predviđen, važno je napomenuti da se, posebno u kontekstu procjene uticaja na životnu sredinu (EIA), često ne mogu precizno predvidjeti svi ekološki rizici, naročito kod projekata koji imaju potencijalne dugoročne negativne posljedice po osjetljive ekosisteme kao što su riblje populacije i vodenim ekosistemima. Ovdje se postavlja ozbiljno pitanje da li će nadležni organ biti u obavezi da donese odluku unutar zadanog roka, i to čak i u slučaju da procjena uticaja nije kompletna ili zadovoljavajuća. Ako EIA ne pruža dovoljno podataka za pravilnu procjenu negativnih uticaja, postavlja se pitanje da li bi nadležni organ bio primoran da odobri projekat u okviru zakonskog roka, čime bi se ugrozio kvalitet zaštite životne sredine. Ovaj član zakona mora biti dodatno razrađen kako bi se izbjeglo tumačenje koje omogućava brzinsku realizaciju projekata na račun kvaliteta procjena i zaštite okoliša.	Primjedba nije prihvaćena. Rokovi za realizaciju projekata definisani su članom 10 Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetske infrastrukturu. Procjene uticaja na životnu sredinu se obično sprovode u ranoj fazi postupka, prije zvaničnog podnošenja zahtjeva i pokretanja formalne procedure za donošenje dozvole. Nacionalni propisi o zaštiti životne sredine primjenjuju se na sve projekte koji su uvršteni na liste projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa.
22	Primjedba br.9 Član 8 nacрта zakona, koji se odnosi na zabranu nanošenja štete, nedovoljno jasno propisuje obavezu da se Crna Gora uzdrži od radnji koje bi mogle nanijeti štetu drugima. Obrazloženje: Za sveobuhvatnu primjenu ovog člana, potrebno je osigurati preciznu definiciju „štete“ u kontekstu ekoloških i društvenih uticaja, te jasno uključiti mehanizme koji bi spriječili štetne posljedice koje mogu nastati uslijed nestručne primjene zakona ili neregulisane implementacije infrastrukturnih projekata. Naime, zaštita životne sredine mora biti prioritet, a ovaj član zakona mora biti primijenjen u svakom pojedinačnom slučaju sa dodatnim nadzorom i mjerama zaštite od mogućih šteta.	Primjedba nije prihvaćena. Član 8, stav 1 i 2, jasno propisuje obavezu Crne Gore da se uzdrži od postupaka kojima se može prouzrokovati šteta drugoj strani ili otežati izvršenje obaveza druge strane. Pojam "štete" je opštepoznat i definisan u relevantnim zakonima, te nije neophodno dodatno definisati "štetu" u ovom Nacrtu zakona.

23	Andrej Mihailović, dipl. ing. elektrotehnike	Primjedba br.1 U članu 35 Zakona u Uputstvu o procedurama treba da sadrži sledeće podatke: 1) specifikacije relevantnih zakona na kojima se zasnivaju odluke i mišljenja za različite kategorije strateških energetski infrastrukturni projekti, uključujući zakon kojim se uređuje oblast zaštite životne sredine; 2) spisak relevantnih odluka i mišljenja koje nosioc projekta treba pribaviti; 3) nazive i kontakt podatke Savjeta, drugih relevantnih nadležnih organa i zainteresovanih strana; 4) dinamika rada u cilju izdavanja sveobuhvatne odluke 5) potrebnoj dokumentaciji koja se podnosi uz zahtjev iz člana 14 ovog zakona; 6) koncept, kao i principe učešća javnosti u postupku izdavanja dozvole, ne dovodeći u pitanje uslove javne konsultacije u skladu sa zakonom o životnoj sredini; 7) u mjeri u kojoj je to moguće, prevode sadržaja koncepta učešća javnosti na sve jezike susednih ugovornih strana Energetske zajednice i država članica EU, u koordinaciji sa relevantnim susednim ugovornim stranama Energetske zajednice i državama članicama EU; 8) podatke o detaljnom rasporedu za izdavanje dozvole koji nadležni državni organ treba da sačini u prethodnom postupku, kao i podatke o konceptu za javnu raspravu; 9) zahtjeve o sadržaju internet stranice projekta.	Primjedba se prihvata. Član 35. Nacrta zakona mijenja se i glasi: 1. Uputstvom o procedurama propisuje se postupak donošenja dozvola, sudjelovanje javnosti, praćenje i realizacija projekata od interesa za Energetsku zajednicu i projekata od uzajamnog interesa, način saradnje Savjeta sa drugim nadležnim organima, nadležnim organima ugovornih strana i država članica, kao i sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, i ostala pitanja od značaja za realizaciju postupka donošenja dozvola. 2. Uputstvo iz stava 1. ovog člana sadrži naročito: a) specifikacije relevantnih zakona na kojima se zasnivaju odluke i mišljenja za različite kategorije strateških energetskih infrastrukturnih projekata, uključujući zakon kojim se uređuje oblast zaštite životne sredine; b) spisak relevantnih odluka i mišljenja koje nosilac projekta treba pribaviti;
----	---	---	--

			c) nazive i kontakt podatke Savjeta, drugih relevantnih nadležnih organa i zainteresovanih strana; d) dinamiku rada u cilju izdavanja sveobuhvatne odluke; e) potrebnu dokumentaciju koja se podnosi uz zahtjev iz člana 14 ovog zakona; f) koncept, kao i principe učešća javnosti u postupku izdavanja dozvole, ne dovodeći u pitanje uslove javne konsultacije u skladu sa zakonom o životnoj sredini; g) podatke o detaljnom rasporedu za donošenje dozvola koji nadležni državni organ treba da sačini za vrijeme trajanja prethodne procedure, kao i podatke o konceptu za javnu raspravu; h) zahtjeve o sadržaju internet stranice projekta. 3. Uputstvo iz stava 1. ovog člana biće prevedeno i na engleskom jeziku, a samo izuzetno, na drugim jezicima ugovornih strana ili država članica.
--	--	--	---

24	Pol Stanton Kajbel (eng. Paul Stanton Kibel), Daglas Forum o pravu zaštite prirode (eng. Douglas Forum on Conservation Law)	Primjedba br.1 Član I(2) Nacrta Zakona o prekograničnim energetske projektima objašnjava da je predloženi zakon usmjeren na projekte obnovljive energije od „posebnog značaja za Crnu Goru“ zbog njihovog „doprinosa ublažavanju klimatskih promjena, postizanju energetske i klimatske ciljeva, kao i klimatske neutralnosti.“ Obrazloženje: Trenutno, Nacrt Zakona o prekograničnim energetske projektima se direktno primjenjuje samo na projekte obnovljive energije koji su navedeni u Uredbi EU o transevropskoj energetske infrastrukturi (koja trenutno ne obuhvata hidroenergetske projekte).	Primjedba nije prihvaćena. Nacrtom zakona se transponuje i EU Regulativa (u pogledu projekata od uzajamnog interesa, dakle projekata država članica EU) i Regulativa prilagođena u okviru Energetske zajednice (koja je pravno obavezujuća za Crnu Goru u skladu sa pravno obavezujućim međunarodnim ugovorom i van procesa pristupanja EU). Naime, Regulativa, kao i Nacrt zakona koji se usklađuje sa njom, odnose se isključivo na kategorije energetske infrastrukture koje su striktno navedene u Aneksu II Regulative. To obuhvata mreže, skladišta energije i elektrolizatore, ali ne uključuje sve hidroenergetske projekte.
25		Primjedba br.2 Član III Nacrta Zakona o prekograničnim energetske projektima definiše „nadležni organ“ kao „državni organ, organ državne uprave, državnu agenciju, javnu ustanovu ili drugo tijelo organizacije nadležno za izdavanje različitih dozvola i saglasnosti u vezi sa planiranjem, projektovanjem i izgradnjom energetske infrastrukture.“ Obrazloženje: Ova formulacija sugerise da bi „nadležni organ“ bio državni entitet ovlašćen za donošenje „sveobuhvatne odluke“ (kako je taj termin definisan u Uredbi EU o transevropskoj energetske infrastrukturi) u vezi sa	Primjedba nije prihvaćena. Izraz „nadležni organ“ odnosi se na sve državne organe koji su nadležni za izdavanje pojedinačnih odluka, dozvola i mišljenja na nacionalnom nivou. To uključuje i organe nadležne za pitanja zaštite životne sredine. Dakle, potrebno je razlikovati „nadležne organe“ od „nadležnog nacionalnog tijela“. Nadležno nacionalno tijelo, u konkretnom

		predloženim projektom obnovljive energije. Ovo tumačenje potvrđuje i definicija „sveobuhvatne odluke“ navedena u Nacrtu Zakona o transevropskim energetske projektima, koja glasi: „sveobuhvatna odluka je skup odluka nadležnog organa ... koje određuju da li nosilac projekta ima ovlašćenje za izgradnju energetske infrastrukture...”	slučaju Savjet za energetske projekte, ima isključivo koordinacionu ulogu, prikupljajući i objedinjavajući sve pojedinačne pravno obavezujuće odluke koje donose različiti „nadležni organi”, uključujući i one nadležne za zaštitu životne sredine, u jednu sveobuhvatnu odluku.
26		Primjedba br.3 Član 10 Nacrta Zakona o prekograničnim energetske projektima Crne Gore nosi naziv „Načelo efikasnosti” i navodi: „Svi postupci koji se sprovode u skladu sa odredbama ovog zakona smatraju se hitnim i svi nadležni organi . . . dužni su da bez odlaganja izdaju akte iz svoje nadležnosti . . .”	Primjedba nije prihvaćena. Član 7 Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetske infrastrukturu zahtijeva da se, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, procedurama povezanim sa projektima od interesa za Energetsku zajednicu i projektima od uzajamnog interesa dodijeli prioritet i hitnost, gdje god je to moguće.
27		Primjedba br.4 Član 33 Nacrta Zakona o prekograničnim energetske projektima nosi naziv „Rokovi”, a stav 33(1) propisuje da „Postupci izdavanja dozvola ne mogu trajati duže od 42 mjeseca.” U slučaju procjene uticaja na životnu sredinu (EIA) za projekte obnovljive energije (uključujući hidroenergetske projekte), primarna odgovornost za izradu EIA leži na podnosiocu zahtjeva za projekat, a ne na „nadležnom organu” vlade koji donosi „sveobuhvatnu odluku” o projektu. Obrazloženje: Nije jasno kako se rok od 42 mjeseca iz člana 33(1) primjenjuje ako „nadležni organ” u Crnoj Gori zaključi da je EIA koju je pripremio	Primjedba nije prihvaćena. Postupak donošenja dozvola se sastoji od dvije procedure: prethodne i glavne procedure. Izvještaji koji se tiču uticaja na životnu sredinu pripremaju se u okviru prethodne procedure. Član 10 (6) Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetske infrastrukturu, koji je transponovan u članu 31 Nacrta

		podnosilac zahtjeva neadekvatna (na primjer, ako EIA za predloženi hidroenergetski projekat sadrži nedovoljne informacije i analize o očekivanim negativnim uticajima na riblji fond). U takvim okolnostima, da li član 33 ipak zakonski obavezuje „nadležni organ“ u Crnoj Gori da odobri projekat u roku od 42 mjeseca?	zakona, propisuje da prethodna procedura traje obuhvata izradu svih potrebnih izvještaja o životnoj sredini od strane investitora, uključujući i dokumentaciju o prilagođavanju klimatskim promjenama.
28		Primjedba br.5 Član 8 Nacrta Zakona o prekograničnim energetske projekatima nosi naziv „Zabrana nanošenja štete“, a stav 8(1) propisuje da je „Crna Gora obavezna da se uzdrži od radnji koje mogu nanijeti štetu drugima.“ Obrazloženje: Međutim, nije dato dodatno objašnjenje o tome kako se ova zabrana nanošenja štete drugima odnosi na projekte obnovljive energije koji mogu izazvati ekološku štetu u drugim državama (kao što su hidroenergetski projekti u prekograničnim riječnim slivovima koji mogu ugroziti mladicu). Takođe, nije jasno kako se ova odredba odnosi na ubrzani proces izdavanja odobrenja i dozvola predviđen u drugim odredbama Nacrta zakona o prekograničnim energetske projekatima. Na primjer, šta ako EIA za predloženi hidroenergetski projekat u Crnoj Gori otkrije da bi mogao imati značajne negativne uticaje na riblji fond u susjednoj zemlji, uzvodno ili nizvodno? Da li u takvim okolnostima član 8 obavezuje ili omogućava Crnoj Gori da ne nastavi s projektom (tj. da ne izda potrebne dozvole za izgradnju i rad projekta)?	Primjedba nije prihvaćena. Nacionalni zakoni o procjeni uticaja na životnu sredinu (EIA) i međunarodne konvencije su obavezni za projekte od interesa za Energetsku zajednicu i projekte od uzajamnog interesa. Regulativa i Nacrt zakona to jasno potvrđuju, odnosno potencijalni negativni uticaji na životnu sredinu moraju se analizirati i ublažiti prije odobrenja projekta.

29		Primjedba br.6 Član 9 Nacrta Zakona o prekograničnim energetske projektima nosi naziv „Preovlađujući javni interes“, a stav 9(1) propisuje da se projekti obnovljive energije koji su obuhvaćeni Uredbom EU o transevropskoj energetske infrastrukturi „smatraju, za potrebe svake odluke donesene u procesu odlučivanja neophodnom sa aspekta energetske i klimatske politike, bez dovođenja u pitanje tačne lokacije, trase ili tehnologije projekta.“ Stav 9(2) Nacrta Zakona o prekograničnim energetske projektima Crne Gore propisuje da se takvi projekti obnovljive energije „mogu smatrati projektima koji imaju preovlađujući javni interes sa stanovišta energetske politike i zaštite životne sredine.“ Obrazloženje: Ove odredbe sugerišu da je, čak i prije nego što se pripremi i završi EIA za određeni projekat obnovljive energije, unaprijed određeno da energetske/klimatske koristi sprovođenja projekta nadmašuju sve druge faktore. Na primjer, zamislimo hidroenergetski projekat koji proizvodi relativno malo električne energije, ali uzrokuje značajnu štetu populaciji mladice. Ovakva formulacija može navesti „nadležni organ“ u Crnoj Gori da zaključi da ograničena klimatska korist hidroenergetskog projekta nadmašuje značajne negativne uticaje na riblji fond.	Primjedba nije prihvaćena. To zahtijeva član 7 (8) Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetske infrastrukturu. Naime, ovaj član zahtijeva da projekti od interesa za Energetsku zajednicu i projekti od uzajamnog interesa budu u skladu sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti zaštite životne sredine, kako bi se smatrali od prevladavajućeg javnog interesa. Konkretno, to znači da moraju ispuniti uslove iz Direktive 92/43/EEC i Direktive 2000/60/EC, nakon što su te Direktive prilagođene i usvojene u Energetskoj zajednici. Ako su svi uslovi ispunjeni, projekti se smatraju od javnog interesa sa aspekta energetske politike, i mogu se smatrati da imaju prevladavajući javni interes. Priznavanje značaja projekta, u svakom slučaju, vrši se na nacionalnom nivou nakon što je projekat uvršten na Listu projekata od interesa za Energetsku zajednicu ili projekata od uzajamnog interesa od strane Energetske zajednice, odnosno EU, ali prije nego što projekat uđe u glavnu proceduru postupka donošenja dozvola.
----	--	--	---

			Dakle, ako je projekat od posebnog značaja za Crnu Goru status projekta od interesa za Energetsku zajednicu ili projekata od uzajamnog interesa, taj projekat je od nesumnjivog interesa za državu. Međutim, primjenjuju se sve odredbe nacionalnog zakonodavstva o zaštiti životne sredine. Takođe, projekti proizvodnje energije (obnovljivi ili drugi) ne potpadaju pod Regulativu (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetsku infrastrukturu i Nacrt zakona, jer ne pripadaju kategorijama energetske infrastrukture navedenim u Aneksu II. Stoga, hidroenergetski projekti nisu uključeni i ne mogu imati uticaj na ribarstvo.
30	REGULATORNA AGENCIJA ZA ENERGETIKU I REGULISANE KOMUNALNE DJELATNOSTI	Primjedba br.1 Polazeći od odredbe člana 13 Nacrta zakona o prekograničnim energetskim infrastrukturnim projektima (u daljem tekstu: Nacrt zakona) kojim je predviđena supsidijerna primjena Zakona o energetici, ukazujemo na potrebu terminološkog usklađivanja navedenog zakona sa Zakonom o energetici (npr. termini: „tarife“, „pravila koja regulišu određivanje tarifa“, „anticipativno ulaganje“, „prinos na uloženi kapital“ se ne upotrebljavaju u Zakonu o energetici). Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba nije prihvaćena. Član 13 Nacrta zakona ne predviđa da se odredbe zakona primjenjuju na Zakon o energetici, već suprotno - predviđa da se odredbe Zakona o energetici primjenjuju na pojmove koji nisu definisani ovim Nacrtom zakona.

31	Primjedba br.2 U odredbama Nacrta zakona potrebno je izvršiti pozivanje na odgovarajući zakonski okvir i odgovarajuće odredbe Nacrta zakona, na primjer: - u članu 41 stav 2 Nacrta zakona izvršeno je pozivanje na Zakon o energetici, a trebalo je pozvati se i na Zakon o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa, budući da se Nacrt zakona može odnositi i na projekte za gas i za električnu energiju, a Zakon o energetici propisuje izuzeće samo za gas; - u članu 45 stav 4 tačka 2 Nacrta zakona potrebno je pozvati se na Zakon o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa umjesto na Zakon o energetici, budući da je ITC mehanizam propisan Zakonom o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa; - u članu 44 stav 3 tačka 1 Nacrta zakona izvršen je poziv na metodologiju iz člana 39 umjesto iz člana 42; - neadekvatan je poziv u članu 48 stav 1 Nacrta zakona. Takođe, potrebno je otkloniti unutrašnje nekonzistentnosti u terminološkom označavanju (npr. Energetski regulatorni odbor/Regulatorni odbor Energetske zajednice; smjernice/preporuke iz člana 45 stav 8 i člana 46 stav 1 Nacrta zakona). Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba se prihvata.
----	--	--------------------------------------

32	Primjedba br.3 Predlažemo da se razmotri da li su na adekvatan način prenijete odredbe adaptirane Regulative 2022/869 u dijelu propisivanja obaveza za crnogorskog nosioca projekta, nacionalno regulatorno tijelo, operatora prenosnog sistema, i korisnike sistema, na primjer: - u članu 41 stav 1 Nacrta zakona nije izvršeno jasno preciziranje nadležnosti Agencije da dodjeljuje podsticaje; - u članu 43 Nacrta zakona nije precizirano (protivurječnost između st. 1, 2 i 3 ovog člana) ko pokriva opravdane investicione troškove za projekte sa prekograničnim uticajem, tj. u kojim slučajevima crnogorski korisnici učestvuju u pokrivanju ovih troškova. Zabunu unosi i uvođenje novog pojma u stavu 3 navedenog člana – „tarife za pristup sistemu u Crnoj Gori“, pa nije jasno da li se misli na cijene za korišćenje sistema ili na neke druge naknade; - u članu 43 stav 1 Nacrta zakona je potrebno izvršiti pozivanje na zakon kojim se uređuje obavljanje energetske djelatnosti („kroz cijene za korišćenje sistema u Crnoj Gori u skladu sa zakonom kojim se uređuje obavljanje energetske djelatnosti“); - u članu 45 stav 2 Nacrta zakona govori se o jednoj „zajedničkoj odluci“, koja, po mišljenju Agencije, nije prepoznata adaptiranom Regulativom 2022/869 koja pominje „zajedničke koordinisane odluke“. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba se prihvata.
----	--	--------------------------------------

33		Primjedba br.4 U članu 41 Nacrta zakona potrebno je precizirati šta prethodi donošenju odluke o dodjeli podsticaja od strane Agencije. Budući da su nosioci projekta najbolje upućeni u sve rizike projekta, mišljenja smo da treba propisati da Agencija donosi odluku na osnovu zahtjeva koji treba da bude potkrijepljen odgovarajućom dokumentacijom i analizama rizika koje dostavlja nosilac projekta. Na navedeno zaključenje upućuje i ACER-ova preporuka iz 2014. godine. S tim u vezi, potrebno je dodatno precizirati stav 4 ovog člana u smislu da Agencija, u skladu sa metodologijom iz stava 7 ovog člana, vrši ocjenu analize dostavljene od strane nosioca projekta. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba se prihvata. Članu se dodaje još jedan stav, koji glasi: „Odluka Agencije o podsticajima iz stava 1. ovog člana donosi se na osnovu zahtjeva nosioca projekta, uz obavezno dostavljanje relevantne dokumentacije i analize rizika“. Stav 4. ovog člana mijenja se i glasi: „Agencija je dužna analizirati posebne rizike s kojima se suočava nosilac projekta, preduzete mjere ublažavanja rizika i razloge za profil rizika s obzirom na neto pozitivan učinak projekta u poređenju s manje rizičnom alternativom, u skladu sa metodologijom iz stava 7 ovog člana“.
34		Primjedba br.5 U članu 41 Nacrta zakona potrebno je jasno propisati ovlašćenje Agencije za donošenje metodologija i kriterijuma za procjenu ulaganja. S tim u vezi, potrebno je izvršiti odgovarajuće pozivanje u članu 48 stav 2 Nacrta zakona, u kome je, takođe, potrebno umjesto riječi „objaviti“ koristiti riječ „utvrditi“. Takođe, mišljenja smo da je riječi „svoju metodologiju i kriterijume koji se koriste za procjenu ulaganja u energetske infrastrukturne projekte i većih rizika koje ti projekti predstavljaju“ potrebno zamijeniti riječima „metodologiju i kriterijume koji se koriste za	Primjedba se prihvata.

		ocjenu ulaganja u infrastrukturne projekte i većih rizika povezanih sa tim projektima“. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	
35		Primjedba br.6 Članom 41 stav 6 Nacrta zakona definisani su podsticaji koje Agencija može dodijeliti nosiocu projekta. Ističemo da su članom 62 stav 6 Zakona o energetici ("Službeni list Crne Gore", br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22, 152/22 i 84/24), kao i članom 54 stav 5 Predloga zakona o energetici (https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/426/3589-20476-15-1-24-4.pdf), već precizirani određeni podsticaji za investicije koji obuhvataju samo dio podsticaja iz člana 41 stav 6 tač. 1 i 2 Nacrta zakona. U tom smislu, potrebno je izvršiti odgovarajuće usklađivanje navedenih odredaba, budući da se cijene za korišćenje sistema, uključujući i podsticaje, mogu utvrđivati samo na osnovu Zakona o energetici. Takođe, podsticaj iz člana 41 stav 6 tačka 4 Nacrta zakona je preširoko normiran i nije jasan za primjenu. Budući da podsticaji za investicije u velikoj mjeri utiču na cijene za korišćenje sistema koje plaćaju kupci u Crnoj Gori, smatramo da je neophodno na jasan i nedvosmislen način urediti granice ovlašćenja Agencije pri dodjeljivanju podsticaja. Dodatno, smatramo da je potrebno ovim zakonom bliže definisati opseg u kojem se može „obezbijediti dodatni prinos na uloženi kapital za projekat“ iz člana 41 stav 6 tačka 3 Nacrta zakona (predlažemo korišćenje termina iz Zakona o energetici “utvrditi višu stopu povrata na kapital za projekat“).	Primjedba se djelimično prihvata.

		Budući da Zakon o energetici propisuje da se način utvrđivanja stope povrata na kapital utvrđuje metodologijama za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena ili naknada, predlažemo da se u članu 41 Nacrta zakona propiše nova odredba koja će utvrditi gornju granicu za utvrđivanje više stope povrata na kapital za projekat u odnosu na stopu povrata na kapital koju Agencija utvrđuje na osnovu navedene metodologije (npr. stopa povrata na kapital koja se utvrđuje u skladu sa metodologijom za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena ili naknada uvećana za najviše tri procentna poena). Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	
36		Primjedba br.7 Član 41 stav 8 Nacrta zakona nije jasan za primjenu, pa predlažemo da se u članu 3 Nacrta zakona definiše pojam „offshore mreže“. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba nije prihvaćena. Specifikacije kategorija energetske infrastrukture biće detaljno uređene podzakonskim aktima, u skladu sa članom 18 Nacrta zakona, kojim se vrši transpozicija Aneksa II Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetska infrastrukturu.

37		Primjedba br.8 U članu 42 stav 6 Nacrta zakona nije jasno na čiji zahtjev je Agencija dužna da dostavi procjenu iz stava 5 ovog člana. Ako je to grupa za projekte iz člana 14 ovog zakona, potrebno je izvršiti upućivanje na odgovarajuću odredbu. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba se prihvata.
38		Primjedba br.9 Iz odredaba člana 44 Nacrta zakona nije jasna hronologija koraka i obaveza u predmetnom postupku. Naime, nije jasno da li obaveza iz stava 1 ovog člana koja se odnosi na izvještavanje Agencije i drugih regulatornih tijela slijedi nakon podnošenja zahtjeva iz stava 2 ovog člana od strane nosilaca projekta i nakon donošenja odluka od strane regulatornih tijela. Stav 2 ovog člana takođe nije jasan za primjenu budući da nije određeno šta predstavlja „dovoljan stepen zrelosti“ i ko ga procjenjuje. Stavom 3 ovog člana propisana je obaveza nosioca projekta da podnese „ažuriranu analizu troškova i koristi“, uz zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova. Iz navedene formulacije zaključuje se da je analiza troškova i koristi već urađena, ali nije jasno na koju se analizu misli, pa time ni šta će se ažurirati. Stoga je potrebno izvršiti odgovarajuće upućivanje.	Primjedba nije prihvaćena. Regulativa ne precizira rok za dostavljanje informacija. S obzirom na to da se radi o troškovima koji se odražavaju na tarife, informacije se dostavljaju nakon odluke Agencije. U kontekstu Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetske infrastrukturu, 'zrelost' projekta se odnosi na njegovu spremnost za početak faze izgradnje. Prema članu 16(4) ove Uredbe, projekti se smatraju zrelim ukoliko se očekuje da će započeti izgradnju u narednih 36 mjeseci. Analiza troškova i koristi je neophodna kada nosioci projekata apliciraju za dobijanje statusa projekta od interesa za Energetsku

		Dodatno, naziv člana 44 Nacrta zakona je „Zahtjev za raspodjelu troškova“, dok se u st. 2, 3 i 4 ovog člana koristi pojam „zahtjev za investiciju“. U stavu 3 navedenog člana, pak, propisano je da „taj zahtjev za investiciju uključuje zahtjev za prekograničnu raspodjelu troškova“, pa nije jasno da li su nosioci projekta dužni da podnose jedan ili više zahtjeva. Stoga je potrebno terminološki uskladiti tekst Nacrta zakona kako bi se otklonile dileme u vezi sa njegovom budućom primjenom. Takođe, imajući u vidu da odredbe člana 45 Nacrta zakona upućuju na obavezu uzimanja u obzir preporuka ACER-a, mišljenja smo da i nosioci projekta, prilikom pripreme i podnošenja zahtjeva treba da se vode istim preporukama, što je potrebno normirati u članu 44 Nacrta zakona. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	zajednicu ili projekta od uzajamnog interesa za procjenu od strane Grupa u skladu sa Odeljkom 2, tačka 1(d) Aneksa III Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetska infrastrukturu. Kako su ovo pravila prema kojima će Grupe procjenjivati projekte, Aneks III se neće transponovati u nacionalno zakonodavstvo Crne Gore. Tekst je jasan i doslovno prati član 16 (4) Regulative (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetska infrastrukturu.
--	--	--	--

39		Primjedba br.10 Primjedba na član 45 stav 11 Nacrta zakona: Imajući u vidu da je za odluku o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema, kao opšteg akta, propisana obaveza objavljivanja u Službenom listu Crne Gore, mišljenja smo i da odluka o raspodjeli troškova mora biti publikovana na isti način. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba se prihvata.
40		Primjedba br.11 U članu 46 stav 1 Nacrta zakona potrebno je izvršiti upućivanje i na zakon kojim se uređuje obavljanje energetske djelatnosti, budući da je tim zakonom bliže propisan postupak i način utvrđivanja cijena za korišćenje sistema. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba se prihvata. Stav 1. člana 46, Nacrta zakona mijenja se i glasi: „Agencija uključuje relevantne opravdane investicione troškove u tarife, u skladu sa zakonom kojim se uređuje način obavljanja energetske djelatnosti i preporukama koje je usvojio Energetski regulatorni odbor za dobre prakse u tretmanu investicionih zahtjeva za projekat od interesa za Energetsku zajednicu, odnosno ACER za projekat od uzajamnog interesa, u skladu s raspodjelom investicionih troškova koje snosi svaki operator sistema za projekat“.
41		Primjedba br.12 Član 46 stav 2 Nacrta zakona nije jasan za primjenu budući da ničim nije propisano značenje pojma „priuštivost“, niti je propisano šta Agencija	Primjedba nije prihvaćena. To je dio nadležnosti Agencije, kako je to predviđeno Regulativom predviđeno članom 16 (5) Regulative

		može preduzeti u slučaju „nepriuštivosti“. Predlažemo da se odredba precizira ili briše. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	(EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetska infrastrukturu. Naime, potrebno je izvršiti alokaciju troškova i donijeti odluku o uključivanju tih troškova u tarife. Na Agenciji je da procijeni da li mogu nastati problemi sa pristupačnošću, te da prilagodi tarife ili preduzme druge mjere za rješavanje takvih problema, ukoliko se pojave.
42		Primjedba br.13 U članu 47 Nacrta zakona potrebno je jasno propisati ovlašćenje Regulatornog odbora Energetske zajednice i ACER-a za donošenje odluke o raspodjeli troškova, kao i obaveznosti primjene tih odluka u Crnoj Gori. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba se prihvata. Članu 47. Nacrta zakona dodaje se stav 4. koji glasi: „ Nosilac projekta i Agencija su obavezni da postupaju u skladu sa pojedinačnim odlukama koje su im upućene, kao i sa obavezujućim odlukama koje donose Regulatorni odbor Energetske zajednice i ACER. Agencija je dužna da osigura usklađenost sa pojedinačnim odlukama koje su usvojili Regulatorni odbor Energetske zajednice i ACER."

43		Primjedba br.14 Potrebno je razmotriti mogućnost propisivanja odredaba koje se odnose na nadzor nad primjenom ovog zakona, kao i eventualnih kaznenih odredbi. Obrazloženje: Navedena primjedba data je u cilju obezbjeđenja adekvatne primjene ovog zakona.	Primjedba nije prihvaćena. Nacrt zakona je u potpunosti usklađen sa Regulativom (EU) 2022/869 o smjernicama za transevropsku energetska infrastrukturu, koja ne sadrži odredbe o kaznenim mjerama ili nadzoru primjene zakona. S obzirom na to da je cilj ovog Nacrta zakona transponovanje odredbi navedene Regulative u nacionalno zakonodavstvo, u ovom trenutku nije predviđeno uvođenje dodatnih odredbi koje nisu propisane samom Regulativom.
44		Primjedba br.15 Mišljenja smo da tekst Nacrta zakona nije izrađen u skladu sa Pravno-tehničkim pravilima za izradu propisa („Službeni list CG“, broj 2/10).	Primjedba nije prihvaćena. Komentar je previše uopšten da bi se mogao uzeti u obzir. Cijenimo vaš doprinos, ali je potrebno dostaviti konkretne komentare i prijedloge kako bi se vaša povratna informacija mogla efikasno razmotriti.